

MALMÖ HÖGSKOLA
FAKULTETEN FÖR
HÄLSA OCH SAMHÄLLE

CANNABIS

EN KVALITATIV STUDIE OM HUR ANVÄNDNING AV
CANNABIS KAN UPPLEVAS

SARA ALSHIBIBY
SNIGDHA CHOWDHURY

ABSTRACT

Author: Sara Alshibiby & Snigdha Chowdhury

Title: Cannabis- a study about how people experience the practice of cannabis in daily life [translated title]

Supervisor: Lars Eriksson

Examiner: Linda Lill

The purpose of this paper was to examine how people experience the practice of Cannabis in daily life. The study was based on interviews with five individuals who have experience with cannabis use. They do not represent a bigger population only themselves. We chose these particular individuals because all of them began using cannabis at a young age- everyone before they were twenty. But they have been using cannabis because of different reasons. The results of the interviews were analyzed with the thesis of Howard Becker and the new developed thesis of Hallstone about social control. The thesis explains the pattern of becoming a drug addict and what the steps are. The final results of this study contain answers about how much cannabis they have been using, how often, with whom and with what purpose. We compared these answers to the patterns to see if there was any truth to them and then we explained the function the drug has in their lives. For further explaining we used former researches about cannabis use in different areas of life. In the discussion we try to understand what these answers mean, what the thought behind cannabis use is and if these people really have the control over it.

Keywords: Cannabis, drug use, experience, addiction, smoking.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	4
1.2 Problemformulering	4
1.3 Syfte	5
1.4 Frågeställningar	5
Bakgrund	6
2.1 Vad är cannabis?	6
2.2 Narkotikapolitikens process i Sverige.....	7
Tidigare forskning och rapporter	9
3.1 Cognitive dissonance and risk denial: The case of cannabis use in adolescents.....	9
3.2 Interaction effects in the theory of planned behavior: Studying cannabis use.....	9
3.3 CAN	10
3.4 Folkhälsoinstitutet	10
Teori	14
Metod	17
5.1 Urval.....	20
5.2 Etik	20
Resultat och analys	23
Diskussion	35
6.1 Utvärdering.....	37
6.2 Slutsats	38
6.3 Idéer till ny forskning	39
Referenslista	40
Bilaga 1 (intervjufrågor).....	43
Bilaga 2 (informationsbrev)	44
Bilaga 3 (samtyckesbrev)	45

INLEDNING

Cannabis är den mest lättillgängliga och använda drogen i Sverige idag, den anses även vara en av de mest farliga (Fhi (4), 2003). Brukare påverkas även starkare idag än på 1960- och 70-talen då THC-halten har blivit mer potent (a a). Enligt tullens statistik minskade smugglingen av cannabis i början av 2000-talet för att nu på senare år öka igen. Den skånska tullen står idag för 90 procent av alla cannabisbeslag i Sverige (Sydsvenskan, 2012-06-11).

Enligt en artikel i Sydsvenskan (a a) har mer än var femte elev på gymnasiet någon gång testat drogen och en av städerna som legat över genomsnittet är Malmö. Den ökade tillgängligheten kan vara en av de bakomliggande orsakerna till att användandet har ökat. En annan orsak kan vara att exponeringen av drogen har ökat bland annat på internet. På internet finner man sidan *Flashback* (www.flashback.org) där man bland annat kan läsa om cannabisanvändning och vad andra personer har att säga om drogen. I medierna finns det en pågående debatt mellan de som vill legalisera drogen och deras motståndare (Fhi (3), 2005).

Vi upplever att cannabisanvändare kan vara vem som helst idag. Detta leder till att det inte längre handlar om en udda grupp individer, utan även personer från vanliga förhållanden. Folkhälsoinstitutet (Wallskär, 2011) poängterar att det som sägs om drogens skadlighet är beprövat och att det inte är någon sorts skräckpropaganda. Trots detta lever myten om att cannabis skulle vara harmlös drog kvar idag hos många som förespråkar drogen.

Vårt intresse för att undersöka cannabisanvändande uppstod då vi upptäckte att det blir allt vanligare att man talar öppet om det. En av författarna till denna studie följde en statusuppdatering på det sociala nätverket www.facebook.com och upplevde sig se positiva reaktioner på drogen samt att ämnet inbjuder till åsikter.

I vårt framtida yrke, i vilket område vi än befinner oss inom, kommer vi att möta människor som brukar cannabis då det är vanligt idag. Istället för att tabubelägga eller förneka cannabisanvändningen är det någonting vi snarare vill få en ökad förståelse för. Cannabis är både lagligt och socialt accepterat i vissa andra länder och det finns en acceptans till drogen i vårt umgänge. Detta bidrar i sin tur till vår vilja att undersöka konsekvenserna av regelbunden nyttjande av cannabis.

1.2 Problemformulering

Genom denna studie vill vi förstå och undersöka hur människor som röker cannabis upplever sitt bruk eller missbruk. Vi vill försöka visa att det finns olika sätt att uppleva sin cannabisanvändning. Denna användning kan upplevas både positiv och negativ och det är detta vi vill belysa. Den allmänna uppfattningen om cannabis är att den är skadlig för psyket och hälsan, men finns det en möjlighet att nyttja cannabis och samtidigt ha ett sunt liv?

1.3 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att ta reda på hur ett antal cannabisanvändare upplever sitt bruk av cannabis och få förståelse för hur det kan skifta mellan dem. Detta ska vi göra genom att ha fem kvalitativa djupintervjuer. Uppsatsen är begränsad till den information vi får via intervjuerna och kommer därmed vara subjektiv och ej representativ för en större befolkning. Målet är att få en nyanserad bild av användarens upplevelse.

1.4 Frågeställningar

Utifrån vår inledning, problemformulering och syfte vill vi formulera våra frågeställningar på följande sätt:

- Hur upplever individer som befinner sig i olika stadier av livet sin cannabisanvändning?
- Hur definieras missbruk av de personer som deltar i denna studie?

BAKGRUND

2.1 Vad är cannabis?

Cannabis är ett samlingsnamn för droger i flera former och är en psykoaktiv produkt som utvinns ur hampa (*Cannabis Sativa*). En av dessa droger är marijuana som består av torkade växtdelar från hampa och en annan är hasch som utgörs av sammanpressade kakor gjorda på kådan, samt hampaväxtens blad och blommor som torkas. Hasch är den vanligaste formen av cannabis i Sverige (CAN, 2012).

Cannabis innehåller ca 400 kemiska ämnen varav ca 60 av dessa är unika och kan inte hittas i någon annan växt. De kemiska ämnena som framkallar berusning kallas för cannabinoider. Den viktigaste cannabinoiden är en form av tetrahydrocannabinol, förkortat THC. Det är halten av THC som avgör hur pass rusgivande drogen är. Detta kan variera avsevärt beroende på var växten växer, vilken växtdel det är och vilka egenskaper den bekänner (Fhi (4), 2003).

Cannabisrökning kan framkalla ett rus som karakteriseras av en positiv känsla av tyngdlöshet och eufori. Tid kan upplevas vara mycket längre än det egentligen är och ett par minuter kan kännas som timmar. Kroppsliga tecken kan vara att hjärtat slår snabbare, lukt och färgsinnet blir mer intensivt, man får ökad aptit och ögonvitorna blir rödaktiga. Hur man upplever ett rus är individuellt. Ruset försvinner efter två till tre timmar men korttidsminnet och inlärningsförmågan kan vara nedsatta under ett par dagar (CAN, 2012).

THC lagras i kroppens fettvävnad vilket kan leda till att hjärnan fortfarande påverkas även efter att THC-halten i blodet inte längre är mätbart. Detta kan leda till att individen kan uppleva ett litet rus upp till tio veckor efter sista röktilfället (Fhi (4), 2003).

Drogen har också många negativa konsekvenser och skadeverkningar, främst av psykisk karaktär med exempelvis hallucinationer, ångestattacker och depressioner, avtrubning och stagnation av personlighetsutvecklingen samt koncentrationssvårigheter. Dessa symtom kan vara tillfälliga eller långdragna och då likna schizofreni. Kroppsliga skadeverkningar som cannabisanvändningen kan ge är bland annat nedsatt immunförsvar, förstadier till lungcancer, minskad produktion av manliga könshormon, minskad spermieproduktion och impotens. För kvinnor kan oregelbundna och inställda menstruationer samt spontanaborter och missbildningar på foster ske (Rikskriminalpolisen, Tullverket 2010).

Att röka cannabis kan leda till beroende, röker man drogen regelbundet ökar toleransen vilket leder till att man behöver högre doser för att få samma effekt. Detta leder i sin tur till abstinens, irritation, sömnproblem och nedstämdhet. Det psykiska beroendet kännetecknas av att man känner av ett drogsug som man inte kan kontrollera och att tankarna kring det blir det centrala för personen (CAN, 2012).

Cannabisplantan har sitt ursprung i Centralasien, det var i Kina plantan först började odlas. Växten trivs bäst i varma miljöer och de länder som producerar mest cannabis idag är Nederländerna, Pakistan, Libanon, Jamaica, Irak, Colombia, Afghanistan, Marocko, Mexico, Turkiet och USA (Booth, 2004).

2.2 Narkotikapolitikens process i Sverige

För att få en bra bild över hur våra respondenter upplever sin cannabisanvändning får vi även undersöka hur Sverige reglerar det i lagstiftningen. Detta för att sedan kunna tydliggöra hur våra respondenter ställer sig i förhållande till lagen.

Trots att andra Europeiska länder har en liberal syn på narkotika, har Sverige en förhållandevis väldigt restriktiv narkotikapolitik trots en stark integration med resten av Europa gällande ekonomi, kulturella och sociala sätt. Då lagen inte uttalar sig specifikt kring droger utan handlar om narkotika överlag kommer vi att presentera narkotikalagens process.

Ända sedan år 1855 har man i Sverige stadgat regler kring tillverkning, försäljning samt konsumtion av alkohol och förbjudit alkoholbränning. Man kan säga att det var här alkoholpolitiken började (Elmér et al, 2000).

För trettiofem år sedan, på senare delen av 70-talet, övergick riksdagen till riktlinjer där samhällets insatser skulle gå ut på att minska konsumtionen av alkohol men även försöka förhindra narkotikaanvändning som inte var av medicinskt bruk. Man planerade dessa åtgärder utifrån det samband man iakttog mellan olika missförhållanden i samhället och missbruk. I slutet på 70-talet beslutade riksdagen att narkotikapolitikens grundval är att samhället ska vara fritt från icke-medicinska preparat. 1984 beslutade man att målet är att skapa ett narkotikafritt Sverige (Goldberg, 2005).

Den nuvarande handlingsplanen mot narkotika kom från regeringen i januari 2002 (Proposition 2005/06:30). Skälen för regeringens förslag motiveras med citat ur Proposition 2005/06:30:

”Narkotikapolitiken bygger på att människor har rätt till ett värdigt liv i ett samhälle som slår vakt om enskildas behov av trygghet och säkerhet. Narkotikan får aldrig tillåtas hota individers hälsa, livskvalitet och trygghet eller den allmänna välfärden och demokratins utveckling. Målet är ett narkotikafritt samhälle.”

Vi anser att Sverige har en väldigt sträng och mer restriktiv syn på cannabis än andra länder när det till exempel handlar om att avkriminalisera användningen. Att Sverige har denna inställning baseras på en uppfattning om att ett cannabismissbruk innebär risk för medicinska och sociala skador (a a).

Efter att ha diskuterat andra länders liberala ståndpunkt i förhållande till Sverige anser vi att det kan ligga i läsarens intresse att läsa om hur ett land i Europa har det gällande drogpolitik. Vi tänkte därför berätta om drogpolitiken i Nederländerna.

I Nederländerna (EMCDDA (2010), Netherlands), strävar man efter fyra olika huvudmål:

- *Att förhindra drogbruk och att behandla och rehabilitera drogbrukare.*
- *Att reducera skadan gentemot drogbrukare.*
- *Att minska det allmänna ordningsstörandet orsakat av drogbrukare (störande av ordningen och allmänhetens säkerhet i området).*
- *Att bekämpa produktionen och handeln med droger.*

Gällande cannabislegaliseringen är man fokuserad främst på två principer där den första handlar om att användningen inte är något kriminellt utan snarare ett folkhälsoproblem. Den andra principen är att man gör skillnad mellan lätta och tunga droger (EMCDDA (2010), Netherlands).

I dagens Sverige är medicinsk marijuana lagligt. Anaïs González Cruz och Johan Arvidsson skriver i sin artikel *Medicinsk marijuana tillåten i Sverige* (2009) om Johan Hedström som länge kämpat för att få använda cannabisbaserad läkemedel mot sin migrän och ADHD. Idag är det alltså tillåtet för en medborgare i Sverige att föra in cannabisläkemedel från ett annat Schengenland utan tillstånd. Det man tar in måste dock stå i relation till resans längd och endast vara avsett för personligt bruk samt ha medicinskt ändamål.

Hedström menar att läkemedelsverket i Sverige inte har någon lista över vilka narkotikaklassade medel man inte får ta in i Sverige. För att inhandla läkemedel med cannabis måste man dock köpa in detta själv från länder som säljer dessa läkemedel eftersom Sverige inte står för försäljningen av cannabisprodukter i mediciner. Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle menar att de läkemedel som innehåller cannabis inte är så populära för människor som vill åt cannabis eftersom effekten inte är den önskade effekt man önskar att få genom att röka preparatet (a a).

TIDIGARE FORSKNING OCH RAPPORTER

Nedan följer tidigare forskning inom området som är relevant i förhållande till denna studie.

3.1 Cognitive dissonance and risk denial: The case of cannabis use in adolescents

Den här studien integrerar det socialpsykologiska med det ekonomiska synsättet av droganvändande. De vill genom teorin *Kognitiv dissonans* förklara cannabisberoende och vilken förmåga individer har till att förneka riskerna och hur det är beteendet som avgör beroendet. Antagandena i studien har testats på en urvalsgrupp franska ungdomar. För att komma fram till resultatet gjordes en ekvationsmodell med samtida variabler, en med ekvationen för cannabisanvändandet och en för förnekande av risker. Resultatet består av empirisk data som passar in i antagandet och som samtidigt påvisar brist på att förmedla information till elever om droger (Peretti-Watel, 2006).

Datan som analyserats i studien var utdraget ur en fransk nationell granskning designad för att undersöka droganvändandet och andra avvikande beteenden bland gymnasie studenter, dirigerad av *Centre for Sociological Analysis and Intervention* (CADIS) år 2000. Det var totalt 200 slumpmässigt utvalda klasser i 33 gymnasium. I varje vald klass fick eleverna svara på en anonym och konfidentiell enkät.

Teorin om kognitiv dissonans är någonting man kan förklara som en känsla. Varje individ försöker att undvika att det uppstår en motsägelsefullhet mellan dess beteende och vad den tror på. Detta gör att människan har en drift att minska sin dissonans genom att ändra sin attityd, åsikt och handling. Dissonansen minskar genom att människan motiverar, klandrar och förnekar saker. Detta gör att man tänker att de val man gör är korrekta fast det i detta fall kan ha bevisats det motsatta (a a).

De mest signifikanta fynden man funnit i studien var att faktorer som förnekande av risker av cannabisanvändning stämde överens med antagandet. Som förväntat av förnekade av risk och kognitiv dissonansteorin, har ungdomar en benägenhet att förneka riskerna av cannabisanvändning och deras tankar var stärkta av deras eget bruk och andra omkring. Dock var förnekandet av risker positivt relaterat till icke-akademisk utbildning och tidigare erfarenheter av konsumtion. Eleverna hade inte heller fått mottaga förebyggande information i skolan. Som konsekvens kan inte förnekandet anses vara någonting man lär sig, utan snarare brist på kunskap (Peretti-Watel, 2006).

3.2 Interaction effects in the theory of planned behavior: Studying cannabis use

Den här studien är baserad på teorin om planerad attityd (theory of planned behavior, TPB) för att undersöka de underliggande orsakerna och hur vanlig

cannabisanvändningen är under en period på tre månader i ett urval av studenter (Conner & McMillian, 1999).

Studien undersöker teori om planerad attityd för att förstå intentionerna bakom användandet av cannabis av egen vilja. Studien fokuserar på fyra variabler; beskrivande normer, moraliska normer, vanestyrka och identitet. Det är elever från engelska universitet som har varit med och deltagit i studien.

Teorin om planerad attityd är en teori om de faktorer som bestämmer en individs beslut att påbörja eller fortsätta med ett särskilt beteende. Med denna teori avses att en handling bara kan utföras då individen känner att denna har kontroll över situationen eller händelsen. En person gör alltså bara handlingen om han eller hon tror att resultatet kommer bli någonting positivt i slutändan (Conner & McMillian, 1999).

Den vanligaste attityden i studien gentemot cannabis var rätt så positiv och respondenterna menade att det fanns en svag press för att inte använda cannabis. I genomsnitt menade de att de hade hög kontroll över cannabisanvändandet och ingenting som säger emot för att inte använda drogen. Få identifierade sig själva som cannabisbrukare och få använde cannabis för att de kände sig tvungna.

I resultatet ser man hur pressen av normer (beskrivande och moraliska) hade en signifikant ökning i vilka orsaker som låg bakom användandet. Sedan om man lade till identitet till ekvationen ökade detta signifikansen av skillnad i vilka orsaker som låg bakom beteendet (a a).

3.3 CAN

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN (2012) grundades år 1901 och har till uppgift att sprida information om alkohol och andra droger. Varje år sedan 1971 ger CAN ut en årlig drograpport som är baserad på en rikstäckande enkätundersökning av drogvänor bland elever i skolår nio och (sedan 2004) andra året på gymnasiet. Sedan slutet på åttiotalet har de också frågat vilket preparat ungdomarna provade första gången. Under de trettio år den frågan ställts har 80-90 procent svarat marijuana eller hasch (cannabis) som det preparat de provat först.

I förra årets enkätundersökning (CAN, 2011) uppgav 20 procent av pojkarna och 14 procent av flickorna att de använt narkotika någon gång. De frågades också om hur deras narkotikaanvändning varit de senaste 30 dagarna. Två procent av pojkarna och en procent av flickorna uppgav att de använt narkotika under den senaste månaden. De senaste åren bland elever i åldern 17-18 år har andelen pojkar legat på fem procent och andelen flickor omkring två procent de senaste 30 dagarna. I den senaste undersökningen (2011) var denna andel sex procent av pojkarna och två procent av flickorna (Alkohol och narkotika 2011, nr 5).

3.4 Folkhälsoinstitutet

Sedan år 2001 har folkhälsoinstitutet (2010) funnits i dess nuvarande form och är en myndighet under socialdepartementet. Syftet är att vara ett nationellt kunskapscentrum och de följer bland annat upp och utvärderar alkohol- och tobaksområden.

Åren 2002-2005 betonades forskning kring narkotika i regeringens narkotikapolitiska handlingsplan. Detta resulterade i *Mobilisering mot narkotika* som arbetade åren 2002-2007 med samordning av narkotikapolitiska insatser på nationell nivå. Verksamheten har sedan överförts till Folkhälsoinstitutet och Socialstyrelsen (www.fhi.se). Nedan följer en sammanställning av fyra rapporter som gjordes av *Mobilisering mot narkotika* som är intressanta för denna uppsats.

Alkohol, narkotika och studentliv

Rapporten är en sammanfattning av en engelsk studie som gjorts år 2003, "Alcohol, drugs and student lifestyle" av Sandra Bullock vid SoRAD, Stockholms universitet.

Rapporten bygger på svar från universitetsstudenter på grundnivå vid fyra svenska universitet. Cannabis var den vanligaste substansen som provats av eleverna. När de fick frågor om vilka sociala faktorer som hade samband med cannabis, var den största orsaken att de rökte på tillsammans med rumskamraterna eller i studentkorridor, vilket gjorde det till någonting man gjorde i grupp.

För att förstå vilken syn och attityd studenterna hade gentemot narkotikabruk ställdes ett antal påståenden för att se om de höll med eller inte. Resultatet blev att narkotika inte ansågs vara en "normal" del av studentlivet men någonting många började med i samband med alkoholkonsumering. Rapporten menar att en möjlig förklaring till varför studenter röker cannabis kan vara den höga stressnivån. (Fhi (1), 2005).

Droger i den svenska klubbkulturen

Studien handlar om hur klubbkulturens framväxt faller samman med att globaliseringen ökat dagens droganvändning. Syftet med rapporten var att beskriva hur en grupp unga klubbmännskor har erfarenhet av droger inom klubbvärlden.

Den klubbkultur som beskrivs i studien handlar främst om så kallade rave, acid house och technofester. Cannabis var en av de mest väletablerade drogerna som används inom dessa. Många menar att man inte behöver bruka droger för att vara en del av kulturen men att det ändå är vanligt förekommande. En av respondenterna förklarar att drogen gör att man kan slappna av och dansa fritt till musiken, dessutom blir upplevelsen mycket starkare.

Cannabis är den drog som respondenterna hade störst erfarenhet av och anseddes av flera att ha mindre negativa effekter än alkohol. Drogen har alltså förlorat mycket av sin "farlighet" och har istället blivit normaliserad.

De frågades varför de brukade droger och det svar man fick var att drogerna hjälper respondenterna att träda in i ett annat tillstånd, en annan verklighet. Cannabis ger till exempel ett skönt och behagligt rus jämfört med alkohol som kan öka aggressivitet. Det kan fylla en tomhet man har av kärlek, bekräftelse och fysiskt välbefinnande, självmedicinering eller ge ökad självacceptans. Bruket kan också ses som en protesthandling mot samhället. Flera personer berättar om hur

drogerna på ett positivt sätt förändrat deras sätt att se på livet. De ser bruket som en ”upplysningshjälp”. Drogerna har även hjälpt till att lugna ned respondenterna och fått dem att komma i kontakt med sitt tanke- och känsloliv (Fhi (2), 2004).

Unga och droger

Studien vill ta reda på hur unga reagerar på dagens exponering av droger. Framkallar den nyfikenhet eller motstånd? De ville också ta reda på vilka olika föreställningar, kunskaper och budskap det finns om droger i omvärlden.

Utifrån intervjuresultaten är det genomgripande att droganvändningen sker i syfte för att det ger ”guldkant” på tillvaron. För vissa innebär det fest, för andra ett sätt att ta ”timeout” från rutiner och måsten. Drogen ger alltså en känsla och erfarenhet som utgör en motpol till det man gör och till den man upplever sig vara i vanliga fall. Respondenterna förklarar att när, var och tillsammans med vem man använder drogen med har en avgörande betydelse för vilken mening den tillskrivs. Det spelar också roll vilket humör man är på och vilka preparat man tar.

Studien visar att droger och användandet av dessa kan ha helt skilda innebörder beroende på individ och social kontext. Här är tre begrepp som kan förklara vilken funktion drogen kan ha i någons liv:

- *Hedonism* Droganvändandet associeras med fest och glädje, där det inte finns någon sorg och bara njutning i centrum. Men samtidigt finns det okontrollerade bruket, beroendet och kontrollförlusten för den som konsumeras av sitt missbruk.
- *Eskapism* Här ses droganvändandet som någonting som behövs för att få en paus från vardagens rutiner och måsten, men också som ett hjälpmedel för att fly från sådant som inte känns bra, bland annat sorg, ångest och utanförskap.
- *Kreativism* Droganvändandet förknippas med sökandet efter ett ökat medvetande, livsvisdom och djupare mening i tillvaron eller det omvända där man känner absolut ingenting, får personlighetsförändringar och i värsta fall psykosgenombrott och social exklusion (Fhi (3), 2005).

Är cannabis ofarligt?

Rapporten är en översättning av en engelsk studie ”Is Cannabis a harmless drug?” som publicerades av Mobilisering mot narkotika våren 2003.

Rapporten förklarar att om vi människor inte haft kroppsegna receptorer skulle vi inte reagera på cannabis. Våra receptorer är cellulära proteiner som binder droger. När någon röker cannabis kommer THC in i hjärnan och framkallar ett svar i kroppen genom att binda sig till receptorerna och aktivera dem. Vilken effekt cannabis ger på hjärnan beror på var dessa receptorer befinner sig.

Bland de positiva och lustfyllda upplevelser som cannabisanvändare söker, är det främst känslan av välbefinnande och välbehag, att vanliga upplevelser intensifieras. Det har länge funnits en misstanke om att dessa positiva effekter sker till priset av en bestående försämring av kognitiva funktioner. Den vanligaste negativa reaktionen på cannabis är ångest eller panikkänslor. Sådana reaktioner

drabbar ofta nya användare, men eftersom det beror på dosen, personligheten och miljön uppger även vana cannabisanvändare att de känner ångest om de tar en högre dos än vanligt. Bland ångestsymtomen märks sömnsvårigheter, känslan av att ha tappat kontrollen, panikkänslor och rädsla för att man snart kommer att dö. En annan reaktion som cannabisanvändningen kan ge upphov till är "återtrippar", dvs. att man upplever drogens hallucinatoriska effekter flera dagar eller veckor efter cannabisintag.

Cannabisanvändare löper fyra gånger större risk för att utveckla allvarliga depressioner senare i livet jämfört med personer som inte använder cannabis. Det som slutligen framgår i rapporten är att cannabis är en mycket komplicerad drog som ger sådana effekter på hjärnan som inte försvinner och kan ändra människors beteende (Fhi (4), 2003).

TEORI

Social kontroll

Då vi började undersöka tidigare forskning utifrån vårt syfte insåg vi att vi ville fördjupa oss i olika riskteorier. Vi ville ta reda på hur våra respondenter förhåller sig och upplever sin cannabisanvändning, därför har vi valt Beckers bok *Utänför* (1991) där han diskuterar marijuanaanvändning och social kontroll. När vi har använt oss av Beckers teori har vi applicerat detta på cannabis och inte enbart marijuana. Observera att vi även har använt boken på originalspråk vilket kan leda till att vissa ord avviker från den svenska översättningen.

Vi lever idag i ett samhälle där internet spelar en otroligt stor roll gällande informationssökning och där människor idag kan få tag på droger däribland cannabis på ett, vad vi tror, enklare sätt än förr. Samhället är idag mer modernt än under Beckers tid, men Beckers teori kring Social kontroll är fortfarande aktuell. För att aktualisera Beckers teori kommer vi även att ta upp Hallstones (2002) uppdatering av teorin. Teorin har fått en del kritik över att den inte tar hänsyn till användarnas genetiska och biologiska faktorer, detta har vi varit fullt medvetna om men vår avsikt är att ta reda på olika nyanser av hur ett bruk eller missbruk kan vara i dagens samhälle i Sverige. Vi kommer liksom Hallstone och Becker inte att ta hänsyn till genetiska och biologiska faktorer.

Becker inleder sitt kapitel om Marijuanaanvändning och social kontroll med att förklara att ett nödvändigt men inte ett tillräckligt steg för att utveckla ett mönster av droganvändning är att faktiskt lära sig att tycka om marijuana. Becker utgår från att cannabisanvändning sker för att uppnå njutning, detta är tillfälligt och inget tvång är inblandat. Han menar att användningen är en funktion av föreställningar och erfarenheter som individen har om drogen.

Första steget i cannabisanvändning är att lära sig att röka rätt, det vill säga att röka på ett sätt att man känner av drogen. Det andra steget är att känna igen effekten genom att känna av drogen samt erkänna symtomen och dess samband med drogen. Med andra ord lär sig användaren att bli hög och följer sina upplevelser. För att därefter fortsätta med cannabisanvändningen krävs det ytterligare ett steg, nämligen att lära sig att tycka om och uppskatta effekterna. Becker menar att bara för att användaren lär sig att använda drogen och känna igen symtomen av berusning innebär detta inte att effekterna är omtyckta eller behagliga, därför är nästa steg att erkänna effekterna som en njutning och att justera användningen så att effekten blir behaglig genom att göra det på en miljö man tycker om, med personer man tycker om och även justera mängden. Detta är enligt Becker en förutsättning för att droganvändandet ska fortsätta, men det krävs att cannabisanvändaren kan stå emot sociala kontrollmekanismer. Att stå emot de sociala kontrollmekanismerna beskrivs av Becker att användaren måste neutralisera påverkan av samhället och från drogkulturen.

Becker skriver även om olika stadier en användare kan vara i. Det första stadiet är *nybörjaren*, det andra är *den tillfälliga användaren* och den tredje är *den regelbundna användaren*. Nybörjarstadiet är den person som röker första gången,

den tillfällige röker ibland med tillfälliga faktorer och den regelbundne nyttjar cannabis systematiskt. Processerna mellan dessa olika stadier tar sig i uttryck mellan social kontroll.

Social kontroll tar sig i uttryck i tre olika former och en av de tre viktigaste formerna är att kontrollera drogens begränsning för att justera tillgång och åtkomlighet. Becker beskriver detta som *utbud och begränsning*. Den andra kallar Becker för *anonymitet* och handlar om att se till att icke-användare inte vet att man är användare. Det tredje handlar om kontrollera att handlingen inte definieras som omoralisk, och detta kallar Becker för *moral*.

Den första formen, utbud, handlar om lagar som finns mot innehav och försäljning och detta är väldigt avgörande eftersom det innebär att en person som börjar använda cannabis även måste börja röra sig i kretsar där ett bruk är tillgängligt. För att en person ska utveckla sin användning är ett av kraven tillgänglighet, att man har en eller flera kontakter som säljer cannabis. Då ökar också risken för att åka fast eftersom man bryter mot lagen. Becker menar att trots att de rättsliga kontrollmekanismerna finns kommer inte användare att sluta bruka cannabis, utan det mekanismen gör är att försvåra tillgängligheten. Man kan förebygga detta genom att bygga starkare band till användargruppen eller att faktiskt erkännas som en medlem av cannabisanvändare. Då blir kontakten med en direkt försäljare mer aktuell och därför blir cannabistillgängligheten aktuell.

Den andra formen handlar om anonymitet och styrs av cannabisanvändarens beteende i förhållande med andra personer som är icke-användare. Då användningen utvecklas till en mer regelmässig basis måste även användarens attityd till omgivningen samt de sociala relationerna förändras om inte användningen fortsätter oregelbundet och tillfälligt. Användaren är rädd för att en icke-användare upptäcker att man använder cannabis eller att man måste dölja att man är påverkad. Cannabisanvändaren måste därför ändra sin attityd om eventuella skadeverkningar cannabis kan föra med sig för att kunna fortsätta sin vana, eller så begränsar man sin användning.

Den sista formen handlar om moraluppfattningar och det innebär att en person som inleder en användning av cannabis också måste ha en okonventionell uppfattning om cannabisanvändning. Genom att delta i en grupp med andra individer som har annorlunda moraluppfattningar skaffar sig cannabisanvändaren sätt att rationalisera bruket. En av de vanligaste sakerna som användare eller förespråkare av en legalisering säger är att det inte kan vara fel med cannabis om alkoholanvändning är så vanligt och accepterat. Användare menar också att drogen inte kan vara farlig eftersom han/hon kontrollerar intaget och därför är användningen ofarlig.

Hallstones uppdatering av Beckers teori

Hallstone (2002) har gjort en studie som breder ut Beckers teori samt uppdaterar den. Han har genomfört en kvalitativ studie och undersökt Beckers olika steg. Hallstone menar att processen har genomgått en betydande förändring. Det första steget om att lära sig hur man röker har exempelvis ändrats. Hallstone menar att spridningen av cannabis har utvecklats eftersom det har skett en normalisering av

cannabis vilket har lett till att många är medvetna om tekniken innan man testar, även media och andra informationskällor har en betydelse.

Det andra steget om att känna igen effekterna av drogen upptäcker Hallstone visar att en högre andel blir påverkade första gången än vad andelen blev första gången i Beckers undersökning. Hallstone drar slutsatsen till flera faktorer så som mer potent cannabis eller att användarna tar mer. Även nya sätt att röka cannabis med en bong men också att cannabis blivit mer accepterat bidrar till slutsatsen.

Det sista steget i Beckers teori handlar om att lära sig uppskatta effekterna, här tar Hallstone upp en tydlig skillnad. I Beckers undersökning svarade många av respondenterna att första gången de använde cannabis var obehagligt, medan nästan alla i Hallstone studie njöt och fann effekterna behagliga. Denna skillnad sägs bero på positiva definitioner av drogens effekt.

METOD

Att skriva ett examensarbete innebär att göra ett forskningsprojekt med en lång process. Vi valde att dela in den här processen i fyra faser med inspiration från Rosengren och Arvidssons (2010) bok om sociologisk metodik. Dessa fyra faser är: tankemodell, empirisk fas, empiriskt resultat och tolkningsfas.

Tankemodell

Vi började med att fråga oss själva vad vi vill forska kring och kom fram till det gemensamma beslutet att det ska handla cannabis. Det vi visste var att vi ville veta hur människor ser och upplever cannabis, men vad var det vi "egentligen" ville ta reda på? (Rosengren & Arvidsson, 2010). Vi upplevde att vi hade många frågor, vem, var, hur och varför röker man cannabis och i vilken kontext var några av dessa. Vi reflekterade på vår egen syn på forskningsämnet samt vad forskningssamhället och media har för syn på det. Detta gjorde vi genom att läsa litteratur och vad människor som skrivit om cannabis anser. Det framkom att det finns en syn på cannabis som både farligt och ohälsosamt för både det psykiska och sociala livet. Den litteratur vi fann fick vi genom att gå in på Malmö Högskolas egen webbsida och på skolbiblioteket och söka efter litteratur som kan tänkas passa oss. De begrepp vi sökte på var: kvalitativ metod, kvantitativ metod, cannabis som livsstil, cannabis i vardagen, cannabis och unga, cannabisbruk och cannabis.

Efter att ha läst litteraturen gjorde detta oss mer intresserade av fenomenet då vi vill få fram en mer nyanserad bild av cannabis samt ta reda på om drogen kan vara en resurs istället för en börda. Själva anser vi att synen på drogen som farlig finns på grund av att den är narkotikaklassad och är illegal i Sverige. Men hade vi tänkt detsamma om rökning om det var illegalt? Vad gör att dessa människor ändå använder det fast det propageras att det är dåligt, att det försämrar ens liv och framförallt att det är illegalt? Dessa frågor väckte en nyfikenhet att veta vilken funktion drogen har i människors dagliga liv. På detta sätt kunde vi till sist formulera våra aktuella frågeställningar. Detta var inte enkelt med tanke på att det måste finnas en precision med definitionerna så att ämnet inte blir alldeles för brett.

Sedan började vi att jobba fram en tankemodell- hur vi vill gå tillväga, hur mycket arbete ska läggas ner och hur vi sedan ska handla för att kunna gå vidare till fas två (Rosengren & Arvidsson, 2010).

Ett forskarämne kan delas in i tre olika sorters intressen- det utforskande, beskrivande eller förklarande intresset (Rosengren och Arvidsson, 2010). Vi har ett förklarande och utforskande intresse till vårt ämne vilket innebär att vi vill att vår tankemodell baseras på att utforska ett fenomen som hittills inte har utforskats på samma sätt samt hitta en orsaksförklaring till cannabisanvändande och dess funktion i vardagen. Detta har i sin tur påverkat vilka vägval vi gjort i vår forskningsprocess.

Empirisk fas

Vår empiriska fas bestod av tre steg- vem, hur och med vilket tillvägagångssätt ska vi få fram vår empiri. Vi började med att fundera på var vi kan finna våra svar, för att förstå hur cannabisanvändande kan se ut i vardagen måste vi fråga individer som varit/är med om det. Vi har inga caféer i Sverige som man bara kan gå in i där individer sitter och röker cannabis och det är dessutom ingenting man talar öppet om vilket ställde andra krav på vårt tillvägagångssätt. Ett sätt hade varit att ta kontakt med individer på några av de webbsidor vi nämnde i inledningen av studien. Vi kunde fråga om de vill delta i en undersökning och sedan stämma möte med dessa och göra intervjuer. Alternativt göra en enkätundersökning som vi skickar ut till ett antal mailadresser. Dessa var några av de funderingar vi hade. Först bestämde vi vilken metod vi ska använda för att samla in empirin. Vi funderade länge och gjorde ett övervägande mellan att använda en kvantitativ eller en kvalitativ ansats.

Den kvantitativa ansatsen är en metod man använder ifall man vill få så många svar som möjligt, utifrån en större del av en till exempel en grupp. Kvantitet betyder mängd, hur stort antalet av någonting är (Kvale, 1997).

Den kvalitativa ansatsen förknippas oftast med att göra intervjuer, men kvalitativ forskning handlar även om att analysera det resultat och den empiri man har fått genom sin undersökning (Levin, 2008).

Hade vi följt den kvantitativa ansatsen och gjort en enkätundersökning hade vi fått fler som svarat men vi hade fått använda oss strukturerade intervjufrågor och inte vetat med säkerhet att vi fått svar på alla frågor som handlade om cannabis (Levin, 2008). Vi ville inte veta hur många och varför, utan få precisa och utvecklade svar om dess funktion, vilket inte kan problematiseras på en enkät. Detta var orsakerna till att vi valde att använda oss av den kvalitativa ansatsen.

Sedan kom vi till punkten då vi skulle fundera ut hur datainsamlingen ska tas fram, som vi skrivit ovan, berör våra frågeställningar en känslig fråga som inte kan tas upp varsomhelst med vemsomhelst. Eftersom en av oss hade en del bekanta som vi med säkerhet vet använder cannabis nådde vi ut till dessa individer.

Kärnan i studien kommer att vara de kvalitativa intervjuerna (Se bilaga 1). Det är en metod som innebär att man försöker lista ut egenskapen hos någonting, till exempel beskaffenheten i ens frågeställningar. Kvalitativa intervjuer är medel för att få fram ett mål, att upptäcka orsaken bakom ett fenomen, hur och varför någonting händer istället för att det redan är definierat (Svensson & Starrin, 1996). För att få så nyanserade svar som möjligt ville vi ha respondenter med olika kön, yrke, ålder och cannabisvana. När respondenterna kom i kontakt med oss fick de först ett informationsblad (Se bilaga 2) där vi förklarade vårt syfte med studien och hur individens medverkan kommer att vara till hjälp. När de sedan valt att medverka skrev vi upp deras namn och förklarade muntligt att det kommer vara fingerat i själva studien. Innan intervjun sattes igång fick respondenterna skriva på samtyckesblanketten (se bilaga 3). Detta är dock ingenting som kommer att visas för någon utan någonting vi behåller för oss själva.

I den kvalitativa metoden finns det fyra olika intervjumetoder – den öppna, den riktat öppna, den halvstrukturerade och den strukturerade. Eftersom vi har haft ett utforskande intresse har vi valt att ta den öppna och den riktat öppna intervjumetoden för att få reda på individens upplevelse av cannabis, dess kvaliteter och betydelse. Dessa intervjumetoder gick ut på att vi hade några vida frågor där vi uppmuntrade individen att fördjupa sig i ämnet och några frågor som är öppna men ändå inom ramen av våra teorier. Intervjun hade en *objektiv standardisering* som innebär att frågorna objektivt kommer vara detsamma, men kan tänkas uppfattas olika av olika individer.

Vi har gjort fem personliga djupintervjuer. En av oss lade ut en tillfrågan på det sociala nätverket www.facebook.com att vi önskar deltagare till vår C-uppsats och de som intervjuats är de personer som gjorde respons på detta inlägg. De visade alltså intresse själva och vi behövde inte söka upp dem. Intervjuerna skedde hos en av författarnas hem. Vi använde oss av samtalsintervjuer, dessa tog ungefär sextio minuter och frågorna var skrivna i förväg på ett mindre strukturerat sätt så att det skulle finnas plats för att tillägga mycket. Intervjuerna spelades in på bandspelare under samtalsgången och har även antecknats.

Vi förberedde oss inför intervjuerna genom att få fram förkunskaper om ämnet. Detta gjorde vi genom att läsa på om tidigare forskning kring ämnet och läsa om teorier som kunde passa in på våra frågeställningar. Frågorna utformades sedan utifrån teorierna för att på bästa sätt hjälpa oss i vår analys. I den kvalitativa intervjun kunde vi omöjligen veta vilka svar vi kommer att få och hur pass formulerade de kommer att vara. Vi var tvungna att vara förberedda med öppna frågor som kunde ge breda svar men var medvetna om att ställa följdfrågor och vilken riktning de skulle följa. Efter intervjuerna transkriberade vi texterna och tog ut det som var mest relevant för vår analys.

Resten av datainsamlingen skedde genom att söka efter artiklar, rapporter och litteratur som passar vårt ämne. För att underlätta vår sökning valde vi att söka på ord så som "Cannabis i vardagen", "Cannabis som livsstil", "Unga och Cannabis", "Cannabisbrukare". För att hitta informationen till tidigare forskning använde vi oss av Malmö Högskolas sökmotor som finns i Malmö stadsbibliotek. I *MALIN* som sökmotorn till katalogen heter sökte vi med begreppet "cannabis" och fick fram en rapport från Folkhälsoinstitutet- "Är Cannabis ofarlig?" I denna kunde man i underrubrikerna hitta *medverkade* som i detta fall var "Mobilisering mot narkotika". När vi sedan tryckte på denna länk kom det fram ett flertal rapporter från Folkhälsoinstitutet som gjorts de senaste åren om just cannabis. På denna sida fanns det sedan en länk som kopplade oss direkt till en sida på Folkhälsoinstitutets webbsida där rapporterna finns tillgängliga som nedladdningar i form av PDF-filer.

Vi läste ett flertal rapporter men valde sedan ut fyra stycken som vi ansåg var mest relevanta till denna studie. Dessa sammanfattade vi för att läsaren ska se det essentiella i rapporterna. En annan databas som vi använde oss av var "google scholar" vilken går att finna på www.mah.se under bibliotekslänk och där sökte vi efter de engelska texterna vi har med i tidigare forskning. Vi fann dessa genom att söka på begreppet Cannabis+use.

Empirisk resultat och tolkningsfas

I den delen som heter resultat och analys började vi med att sammanställa de svar vi hade fått av våra intervjufrågor. Eftersom data inte kunde tala för sig själv tog vi hjälp av våra teorier för att tolka de ur ett särskilt synsätt. Därefter ställde vi den ordnade datan mot de preciserade frågeställningarna som vi startat processen med. Detta gjorde vi för att se om vi fått fram det vi velat få fram och vad resultaten betyder. När vi sedan använde oss av den tidigare forskningen i resultatdelen gjorde vi en sekundäranalys, som innebar att vi gjorde en förnyad analys. Materialet har inte endast bearbetats av andra utan redan analyserats. Detta innebar att vi fick göra en ny analys och sedan koppla det till ett vetenskapligt resonemang.

I diskussionen har vi sedan försökt att förklara fenomenets orsak och vilka konsekvenser det kan leda till. Vi har dessutom värderat om den forskning vi har gjort har varit bra eller dålig. Vi har bland annat tagit upp *intervjueffekten*, vilket innebär ett förklarande av vilka förväntningar intervjuaren och intervjuerson har på varandra och hur dessa sociologiska egenskaper på ett ömsesidigt sätt kan påverka hur svaren i intervjun eller delar av kan bli (Rosengren & Arvidsson, 2010). Vi har också utvärderat våra källor.

5.1 Urval

Kvalitativ forskning innebär fördjupning i enstaka fallstudier snarare än att generalisera över ett stort antal fall. När man har ett val av studieobjekt kallar man detta för att göra ett *urval* (Rosengren & Arvidsson, 2010). Det som styrde hur vårt urval blev berodde på vilka individer vi valde som deltagare i vårt forskningsprojekt. Vi hade en vägledning i det praktiska valet, vilket var att vi ville ha en så nyanserad bild som möjligt. Detta innebar att individerna måste skiljas sig mycket åt. Vi utnyttjade därför den sociologiska synen av människans grundläggande egenskaper - kön, ålder, social bakgrund, utbildning, yrke och så vidare som påverkar våra åsikter, värderingar och handlingar (a a). Detta avgjorde vilka som fick delta i studien. Det innebar dock att urvalet inte är representativt för alla som använder cannabis. Resultatet kan inte upprepas och dess rimlighet kan inte heller kontrolleras. Vi har därför valt att bortse från faktorer som reliabilitet och validitet då dessa inte är relevanta i vårt arbete.

5.2 Etik

I denna del följde vi forskningsetiska principer i enlighet med vetenskapsrådets (2012) ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap. En individ som deltar i en studie ska inte utsättas för fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning- detta krav kallas för individskravet och är utgångspunkten för forskningsetiska övervägande som vi följt.

Det grundläggande individskyddskravet kan konkretiseras i fyra allmänna Huvudkrav på forskningen. Dessa krav skall i det följande kallas informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2012).

Informationskravet

Forskaren skall informera uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande. De skall därvid upplysas om att deltagandet är frivilligt och om att de har rätt att avbryta sin medverkan. Informationen skall omfatta alla de inslag i den aktuella undersökningen som rimligen kan tänkas påverka deras villighet att delta.

(Codex, veteskrådet 2012)

När en respondent tillfrågades att vara med i vår undersökning fick han/hon både en muntlig redogörelse och ett informationsbrev (se bilaga 2) av oss angående studien. I detta brev skrev vi vad vår studie skulle handla om, vilket syfte den har och hur respondenten kan hjälpa oss genom att delta. Vi förklarade hur undersökningen var upplagd- att det skulle vara en intervju och hur lång den kunde bli, ungefär vilka frågor som skulle ställas och respondentens relevans för vår studie för att öka motivation från den tillfrågade att vara med.

Vi var varit tydliga med att förklara att de skulle bli aidentifierade och att informationen inte skulle kunna kopplas till någon av respondenterna. Att delta i vår studie var frivilligt vilket innebär att de inte behövde svara på en fråga om de kände att det skapade obehag. Det framgick också i brevet att alla uppgifter som insamlades inte skulle användas för något annat syfte än för forskning (a a). Vi talade även om att forskningsresultatet kommer att publiceras på Malmö Högskolas hemsida, att det kommer offentliggöras för andra, men att namnen kommer att vara fingerade i texten. I slutet av brevet stod det med att det är vi som ska hålla i studien och hur man kan nå oss.

Samtyckeskravet

Forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke. I vissa fall bör samtycke dessutom inhämtas från förälder/vårdnadshavare (t.ex. om de undersökta är under 15 år och undersökningen är av etiskt känslig karaktär).

(Codex, veteskrådet 2012)

Vi skrev en samtyckesblankett samtidigt som informationsbrevet. Innan en intervju påbörjades fick respondenten skriva på denna blankett med sin signatur vilket i sin tur betydde att han/hon godkände det som står i informationsbrevet och valde att delta i vår studie. Dessa samtyckesblanketter är dock ingenting som kommer offentliggöras då respondenternas riktiga namn är med utan vi behåller dessa konfidentiellt för oss själva. I blanketten står det vilka som driver studien, hur man kan nå oss och att vi är från Malmö Högskola.

De som medverkar i en undersökning skall ha rätt att självständigt bestämma om, hur länge och på vilka villkor de skall delta. De skall kunna avbryta sin medverkan utan att detta medför negativa följder för dem.

(a a)

Upplevde någon av respondenterna att de befann sig i en personlig kris eller inte kunde vara med som planerat hade vi på grund av omständigheterna valt att vänta med att inhämta samtycke och påbörja intervjun. Respondenten fick själv känna efter om han/hon fortfarande ville vara med och vi klargjorde att intervjun kunde avbrytas när helst han/hon vill. Om det visar sig att en av respondenterna, efter att resultaten är skriven, vill bli struken är detta något vi kan tillgodose. Detta enligt överenskommelse med deltagaren.

Konfidentialitetskravet

Alla uppgifter om identifierbara personer skall antecknas, lagras och avrapporteras på ett sådant sätt att enskilda människor ej kan identifieras av utomstående. I synnerhet gäller detta uppgifter som kan uppfattas vara etiskt känsliga. Detta innebär att det skall vara praktiskt omöjligt för utomstående att komma åt uppgifterna.

(codex, vetenskapsrådet 2012)

För att respondenterna inte ska vara identifierbara på något sätt är namnen i studien fingerade och allting som sagts, lagrats och antecknats omrapporterats på så sätt att utomstående inte ska kunna identifiera någon. Respondenterna blev tillfrågade efter intervjuerna om de ville ha studien och läsa den innan den publiceras. Detta ledde till att vi hade direkt samråd med respondenterna ifall det fanns någonting vi borde avstå från att publicera.

Nyttjandekravet

Uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, får inte användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften.

(a a)

Skulle information komma ut innebär detta att konfidentialiteten med studien inte har följts. Detta skulle kunna bidra till konsekvenser för våra respondenter som räknar med att vi följer individskravet. De kan bli igenkända genom publiceringen, bli konfronterade om den känsliga information de bidragit med, känna sig kränkta, känna att deras privata liv och åsikter blivit offentliggjorda emot deras vilja och/eller bli dömda. Vi kan på alla sätt omöjliggöra att någonting blir igenkännbart men är medvetna om att det alltid finns en risk för det ändå, detta är någonting vi informerade respondenterna om. Genom att delta i studien godkände de denna risk som vi inte kan styra över. Informationen i intervjuerna har endast använts i studien och inte på något annat sätt, den har inte utlånats till andra forskare eller använts för att ge information till exempelvis sociala myndigheter om inte respondenten åberopat detta själv.

Vi övervägde de etiska riktlinjerna noga och tar ansvar för vår studie. Vi var dessutom medvetna om att en kvalitativ undersökning har låg reliabilitet som innebär att resultatet inte kommer bli hundra procent tillförlitligt. Respondenterna kan välja att hemlighålla historia som kunde varit relevant eller hitta på någonting som egentligen inte har hänt.

RESULTAT OCH ANALYS

Det här resultat- och analysavsnittet kommer att inledas med en kort beskrivning av de olika personer som vi har intervjuat. Intervjupersonerna kommer till största del att citeras ordagrant, observera dock att en del information kommer att återberättas. Alla namn är fingerande, som skrivet tidigare. Vi kommer att utgå från resultatet från tidigare forskning, Beckers teori samt Hallstones uppdaterade teori.

När det gäller social kontroll vill vi kunna fokusera på de olika stegen som Becker tar upp, nämligen lära sig tekniken, lära sig känna igen effekterna samt lära sig att tycka om effekterna. Vi kommer även att undersöka hur de tre olika formerna i social kontroll tar sig i uttryck hos våra intervjupersoner i förhållande till utbud och begränsning, anonymitet samt moral även detta i förhållande till Hallstone.

Intervjupersoner

Martin – *”Alkohol gör att du känner dig intelligent men du kan inte uttrycka dig, cannabis gör dig intelligent men du kommer inte ihåg det.”*

Martin är 63 år gammal och pensionär. Han har jobbat inom socialt arbete och har yrkesutbildning. Han är gift och har utflugna barn. Under intervjun märker vi att Martin är väldigt påläst. Han berättar mycket om olika drogers historia bland människor och djur i olika kulturer samt hur droger faktiskt fungerar med människor både psykiskt och fysiskt på gott och ont. Martin berättar om hur nötallergiker kan äta nötter och går till läkare på så sätt kan äta nötter under kontrollerande former. Han liknar detta vid cannabisanvändning och att det bör tas under kontrollerade former.

Anette - *”Missbrukar man så missar man bruket”.*

Anette är en 55 årig kvinna som jobbar som behandlare av missbrukare. Hon använder även cannabis. Tidigare har hon gått socionomprogrammet. Hon har vuxna barn som inte längre bor hemma och bor med barnens pappa. Vi får ett väldigt positivt intryck av Anette som, precis som Martin, är väldigt påläst kring cannabisanvändning och vet själv vad hon står i förhållande till detta. Anette förklarar att hon är sockermissbrukare och säger att hon vet skillnaden mellan bruk och missbruk och tar det utifrån det. Hon missbrukar inte cannabis eller alkohol men hon missbrukar socker.

Lisa- *”Fortsätter den här hetsjakten på rökare kommer jag definitivt flytta förr eller senare”*

Lisa är 23 år gammal och har läst estetisk musik på gymnasiet och sedan fortsatt på högskola och läst naturvetenskapligt basår. Idag läser hon biomedicinska analytikerprogrammet och jobbar på en mekanisk verkstad som maskinoperatör vid sidan av studierna. I sitt umgänge har hon både cannabISRökare samt icke-rökare.

Jonas-”Vi måste hjälpa varandra genom att sprida en sanningsenlig bild om vad cannabis (och andra droger) egentligen är. ”

Jonas är en 25 årig kille som är singel. Han arbetar på en snabbmatskedja kvällar och helger samt studerar bygg och anläggning på en KY-utbildning. Han har cirka fyra års erfarenhet inom hotell- och restaurangbranschen då han tidigare jobbat på ett hotell. Han kommer genom KY-utbildningen bli klar med gymnasiet. Jonas är uppvuxen med sina två bröder och sin mamma samt mormor. Jonas har aldrig träffat sin far och säger att han inte heller har intresse av det. När Jonas tänker tillbaka på sin barndom känner han att han har växt upp med alkoholister men har trots detta en relativt bra barndom och ser tillbaka på barndomen med glädje.

Andrea – ”Det är fler som röker än vad man tror.”

Andrea är en 23 årig tjej som läser sista kursen innan hon tar sin socionomexamen. Hon arbetar med socialt arbete vid lediga tillfällen under de två senaste terminerna och har tidigare läst samhällsvetenskaplig linje på gymnasiet. Hon bor hemma med sin mamma och pappan arbetar utomlands men återvänder till Sverige ett par gånger om året. Hon har bra kontakt med sin bror och hans familj som bor i samma stad.

Det vi kan läsa av utifrån de fem personerna ovan är att alla har ett någorlunda stabilt liv och sysselsättning.

Hur ser rökvanorna idag ut för varje person:

Martin: Barnen vet inget, men det är självklart för dem vad jag gör. Jag försöker att röka en pipa om dagen, ibland blir det tre och ibland blir det ingen. Jag har hållit på så i ett par år, sen jag var 56.

Anette: Mina rökvanor är som så att jag tycker om att ta en pipa på fredagskväll eller lördagskväll men det är inget måste eftersom jag tycker att det är jobbigt med rök i lungorna. Jag besväras, jag skulle hellre föredra marijuana.

Jonas: Jag röker inte lika mycket som jag gjorde när det var som mest. Främst pga. att jag ibland blir orolig och ångestfylld när jag röker. Tankarna studsar runt som gummibollar i huvudet. Det blir främst när jag har tillgång till bensodiazepiner. Ca. varannan dag. Ungefär 3gram/veckan.

Lisa: Röker kanske 1-2 gram i veckan, kanske 3-4 dagar i veckan, både helg och vardag. Både själv och med vänner, röker både hemma hos mig och hemma hos polare, på sommaren röker vi även ute, men då är det alltid med vänner.

Andrea: Det beror på, nu när jag har haft mycket i skolan röker jag kanske bara ett gram i veckan om ens det, och sprider ut det rätt mycket över både vardag och helg. Röker oftast själv på kvällarna,

mest för avslappningens skull, då gör jag det hemma hos mig eller hos en vän.

Som vi kan se röker alla våra intervjupersoner någorlunda regelbundet. Vi tolkar att alla tycker om effekterna av cannabis förutom Jonas som säger att han lider av väldigt mycket oro och ångest. Becker skriver om de olika stadierna en cannabisanvändare kan vara i, så som vi uppfattar det är alla regelbundna användare förutom Martin, Anette och Andrea där vi istället anser att de vandrar mellan att vara tillfälliga rökare och regelbundna eftersom de inte gör det systematiskt. Både Lisa och Jonas är tydliga med hur stor mängd de röker samt hur ofta.

När började du röka och varför?

Martin: Första gången var jag 14. Det var mina vänner som lärde mig hur man röker, då gillade jag det inte, jag blev livrädd. Rökte fler gånger men då var jag ju inte redo. Sedan var jag helt clean fram till ett par år sedan. Jag började med hasch för att det tillförde något, det kändes som en mild variant i psykedelisk terapi. Jag har använt det mycket terapeutiskt för mig själv och med rätt användning används det konstruktivt, bidragande. Jag har en glädje av det i mitt med mig själv, och lika så hade det varit i slutskedet. Min mor har ju cannabismedicin eftersom det är bra för att skydda myelinet. Att cannabis kan användas i sjukvården är överflödigt eftersom det redan används inom sjukvården.

Martin som var tonåring på 60- och 70-talet rökte några gånger då och kan klassas som nybörjare men slutade efter några gånger och hade ett långt uppehåll fram till början på 2000-talet då han började. Han återupptog cannabisanvändningen eftersom han upplevde att det tillförde något och har använt det väldigt terapeutisk för sig själv. Han nämner även att hans mor får cannabismedicin, han berättar att hon har MS och att det är bra för att skydda myelinet.

Anette: Jag började röka när jag var 18-19 år och jag blev rädd eftersom jag sneade. Jag var från början negativt inställd mot röka men jag kände mig så utanför, alla mina kompisar blev så förändrade och sa att jag inte visste vad jag talade om, därför testade jag och jag fick en snetripp. Sedan kom jag i kontakt med det för sex år sedan, i samband med personlig utveckling och intresse för schamanism och jobbade med olika förstärkare, och då är cannabis en av dessa förstärkare. Jag röker antingen för att jag behöver jobba med ett problem, tillsammans med ett glas vin, som en berusning, bara alkohol gör att jag blir lite speedad och jag gillar inte den känslan men om jag röker lite och tar ett glas vin känner jag att jag hamnar i harmoni. Om jag ska jobba med någonting då är det utan alkohol dock – men vid avkoppling så är det med ett glas vin. Eller som en trevlig berusning.

Anette berättar hur det var för henne som ung och att känslan av att vara utanför gjorde att hon bestämde sig för att testa att röka trots att hon var negativt inställd till det. Även Anette var tonåring under 60- och 70-talet och hade, likt Martin, ett uppehåll fram till för några år sedan då hon började igen eftersom hon kom i kontakt med cannabis i samband med personlig utveckling. Hennes intresse för schamanism ledde till detta då hon arbetade med förstärkare och en av dessa förstärkare är cannabis.

Jonas: Jag rökte första gången när jag var fjorton. Min flickvän hade en liten outvecklad planta vilken inte blommade eller något – kände inte en susning. Det var först senare, när jag var sexton år som jag testade igen. Jag lärde mig av en av mina närmsta vänner som började i samma klass som en som rökte, då blev han introducerad och på den vägen var det. Det blev ganska snabbt regelbundet. Då tänkte jag ungefär att det ”gör det roligt att ha tråkigt” och ”varför må bra när man kan må bättre?”. Men nu i efterhand anar jag att det kan ha varit ett sätt att omedvetet ignorera känslorna av att ha blivit dumpad av min ungdomskärlek. Blev helt förkrossad.

Jonas kom i kontakt med cannabis första gången för dryga tio år sedan. Första gången kände han ingenting när han rökte, det var först efter två år då han testade igen som han kände något. Han lärde sig att röka av sin närmsta vän.

Lisa: Jag började röka vid 15-16 års åldern och lärde mig av att se på andra som redan visste. Det blev dock inte ett dagligt rökande förrän vid 19-20 års åldern. Jag har alltid varit en sådan person som gillar att testa saker och detta var bara en ny sak att testa. Jag kommer ihåg att ända sen jag fick reda på vad röka var så hade jag liksom inplanerat att testa det. Jag fortsatte för att det dels var en stor gemenskap kring rökandet och att man kopplade bort det vardagliga.

Lisa lärde sig av att se på andra som redan visste hur man gjorde och det var först för bara några år sen som det blev ett dagligt rökande för henne. Hon berättar att hon är en person som tycker om att testa nya saker och hade bestämt sig för att testa så fort hon fick reda på vad röka var.

Andrea: Jag började när jag var 18 år, det var en kompis och jag som ville testa. Vi hade fått tag på det av min kompis två år äldre bror och vi lärde oss hur man skulle göra på hemsidan Flashback där det finns en tråd för nybörjare. (...) Nu röker jag inte så ofta, bara ibland. När jag går på rave kan det vara skönt att röka eftersom man uppskattar musiken bättre.

Andrea berättar att hon lärde sig att röka via en hemsida på internet, Flashback. Flashback är ett forum på internet som består av flera olika delforum kring olika ämnen. Det som är speciellt för Flashback är att användare garanteras anonymitet och där kan man i princip skriva väldigt öppet om bland annat droger. Vi har undersökt delforumet kring cannabis där det är väldigt lätt att hitta ”rök-manualer” vilket är det som Andrea syftar på.

Becker skriver om utbud och tillgång och att det är en förutsättning för en början till användning nämligen att delta i en grupp där användningen är möjlig. Man måste alltså delta i olika kretsar där bruk är tillgängligt, och det stämmer överens in på alla ovanstående personer.

Becker menar alltså att i början är själva nyttjandet av cannabis är beroende av deltagandet i gruppen i början. Detta stämmer överens på de äldre generationerna, men även en del på de yngre. Jonas verkar ha haft tillgång till det genom att hans flickvän hade en planta, men senare kom han i kontakt med det genom vänner, likaså Lisa och Andrea. I alla fall kan man säga, utifrån Beckers teori, att alla var tillfälliga användare eftersom deras användning helt berodde på tillgänglighet.

Hur ser det ut i ditt umgänge?

Martin: Jag har vänner som röker, jag har träffat de på en konferens och har en hel del förtroga vänner för vilka cannabis är en baggis eftersom de är psykedeliska veteraner då de använder starkare medel så som mdma, lsd och ayahuascha på ett psykologiskt sätt. Jag tror det är skadligt att röka hasch när man är ung då ens ego blir utmanat.

Anette: I mitt umgänge måste det inte finnas röka för att vi ska kunna umgås. Om man är i min ålder så är det de som röker som vi har mer gemensamt med, de är sökare, de är "udda" i samhällets mening och är intresserade av andlighet. Det är inte new age jag menar, jag menar personlig utveckling. Kan man applicera det på våra västerländska kulturer? Klart vi kan.

Jonas: Nästan alla jag känner röker eller har rökt under någon period så det är väldigt accepterat. Om någon har cannabis bjuder denna alla, det är som en oskriven regel. Jointen/bongen/rökdonet går alltid till vänster när fler än en sitter och röker. Mer eller mindre.

Lisa: Jag umgås med folk som både röker och inte röker.

Andrea: Jag känner till väldigt många som röker, men jag umgås inte mycket med dem men inte av anledningen av att de röker utan av andra faktorer. Jag umgås bara med en kompis som också har likadana rökvanor som jag har.

Här kan vi läsa om att de alla umgås mer eller mindre med folk som röker. Anette talar om att hon känner en större samhörighet med andra i hennes ålder som röker i samma syfte. Jonas talar om att i princip de flesta han känner och umgås med röker och att de har blivit en struktur kring deras umgänge.

Becker skriver att om en tillfällig användare skulle gå över till att bli en systematisk användare är kravet att personen har en stabil leverans med "säkra leveransvillkor". Detta innebär att det krävs kontakt med personer som gör affärer med narkotikaklassade medel. Att köpa från en direkt försäljare är också mer

ekonomiskt då det inte kommer vara några mellanhänder och köper man större mängder får man det till ett lägre grampris, precis som det brukar vara även med produkter i vanliga affärer. Becker menar på att användare måste ha kontakt med någon och även vara pålitlig köpare, därför undrade vi hur våra användare får tag på cannabis.

Hur får du tag på cannabis?

Martin: Jag får tag på det genom en vän, och då kan jag ibland vara utan och då händer absolut ingenting. Ungefär som att jag skulle gå på bio, men att det inte blivit av och då kan jag tycka att det är tråkigt men det är allt. Om lungan behöver ta en paus då slutar jag. Däremot kan det vara psykologiskt framkallande eftersom man faktiskt delvis blir annorlunda och man kan sakna det.

Anette: Jag har en vän som säljer ibland och han är 56 år gammal, det roliga är att han är en av de från gänget när jag var ung. Jag kommer ihåg att jag minns att jag tyckte att "han, han kan röka utan att bli så påverkad." När han inte har röka, så har han inte. Han är en i alla fall en god vän, hans kvinna använder inte cannabis, de har barn tillsammans.

Både Martin och Anette berättar att de inte alltid har tillgång till cannabis, att deras försäljare inte alltid har något. De förtydligar med att när det händer att de inte har något att köpa så händer absolut ingenting och Martin och Anette berättar att det kan gå flera månader utan att de använder cannabis.

Jonas: Det är ytterst sällan det inte går att få tag i cannabis. Bara i mitt område vet jag minst tre stycken som samarbetar för att sedan dela på vinsten/finansiera sitt eget rökande.

Lisa: Oftast genom folk jag känner som säljer, ytterst sällan okända langare. Fram till för någon månad sedan så har jag alltid kunnat få tag det på bara någon timmes varsel, i princip vilken dag och tidpunkt som helst, men på senaste tiden har det blivit svårare. Kanske 1 av 5 gånger som det inte går, men då går det nästan alltid inom 24 timmar. Det hela beror väl lite på hur mycket man orkar röra på sig också. Orkar man lämna stan hade det nog aldrig varit ett problem.

Andrea: Eftersom jag känner aktiva rökare så brukar jag ringa en av dem och antingen köpa av dem eller så får jag ett nummer till någon langare. Det har hänt flera gånger att jag inte fått tag på något alls, men det brukar inte göra så mycket med tanke på att jag oftast är icke-påverkad än påverkad.

Jonas och Lisa i princip alltid tillgång till cannabis och kan få tag på det när som helst, Lisa berättar dock att det har varit lite svårare på senare tiden men menar att det oftast alltid går. Andrea å andra sidan menar att hon känner människor som röker aktivt och att hon kontaktar dem när hon vill köpa.

Becker talar om anonymitet som också är en del av processen i social kotroll. Det handlar om att se till att icke-användare inte vet att man är användare. Vi undrade därför hur våra intervjupersoner såg på sitt eget bruk samt vad de anser om att deras bruk är kriminellt. Detta för att få en bred bild av hur attityden kring cannabis är.

Anonymitet och användande kring bruket

Martin: Jag ser mig själv som en brukare. Jag vill sprida det, vill sprida det som är enligt min erfarenhet. Jag tror det hade varit bra om det vore avkriminaliserat. Cannabis är väldigt läkande för själen men kan också vara skrämmande beroende på vad man har med sig. Det fungerar som ett sanningsserum – hos en terapeut är det inte konstruktivt att sitta i en timme varje vecka och ljuga, ha undanflykter och försvar, medan man vid cannabispåverkan blir mindre benägen att ljuga och mer benägen att berätta sanningar om sig själv – ”Jag kanske är självisk som min bror säger...” till exempel. Alkohol gör dig aggressiv och tävlingsinriktad. Risken att inte vara förtappad är att man blir dömande, intolerant och självgod medan fördelen med att prova innebär att man per definition är missbrukare. Jag vänder mig kraftigt mot att staten definierar mig. Jag blandar inte in onödiga i det här av hänsyn, eftersom det är kriminellt. Mina utflugna barn vet om det. De vet också att man inte ska döma allt efter ytan utan att man ska tänka kritiskt och döma skeptiskt. Jag känner mig väldigt kongruent, jag kan anpassa språket efter situation men är väl förberedd att föra mig i alla skikt i olika kulturer och kön. Att inte vara kongruent saknar trovärdighet. Jag försöker vara samma person, men jag måste utesluta en viktig del av mitt liv, till exempel cannabis.

Martin berättar hur han känner att han tillhör en liten privilegerad, invigd elit som för honom, i hans erfarenhet, är fördelaktigt för honom. Han menar på att han röker cannabis för att kunna ”spänna sina andliga muskler” och menar att ungdomar idag använder cannabis i ett annat syfte. Martin understryker att han inte menar att man blir upplyst bara för att man röker cannabis, utan att det är ett hårt arbete. Han säger också att han inte tycker att det är konstigt att cannabis används destruktivt i vårt samhälle eftersom han anser att vi lever i en destruktiv kultur där människor använder internet, spel och mat destruktivt.

Anette: Jag tycker det är sorgligt, det har ju använts mångtusenårigt och det finns kunskap om vad man kan använda det till - indianer i Sydamerika och Nordamerika kallar cannabis för den lilla rökan och den stora rökan är då svamp och kaktus. De använder cannabis för inre vägledning. Jag sett några av mina kompisar och deras kompisar gå in i psykos, och det är allvarligt. Jag tycker att ”jaget” ska få bli stabilt innan man kan börja med sådant, gärna vänta tills 25-30 och skaffa sig kunskap innan man börjar. Det handlar inte om att slå ut hjärnan, för vem vill bli psykotisk? Vansinnigt att tonåringar gör det. Om du gör det hos en terapeut och har handledning och har guidning

så är det något, men sitter man med sina kompisar och dricker alkohol så kan man hamna långt utanför sig själv att det blir en motsatt effekt. Det är en skillnad på att vara 55 och 17 eftersom det gäller att ha en stark jag-kärna och det är inte många sjuttonåringar som har det. Det är svårt att vara öppen med åsikter eftersom det är kriminellt. Hade det inte varit kriminellt hade jag gärna bidragit med mina kunskaper, men som det är nu blir det en slags hemlig verksamhet.

Vi tolkar det som att Anette upplever en viss utanförskap eftersom hon känner att hon har en del erfarenhet och kunskaper kring sin användning som hon vill dela med sig men inte kan på grund av kriminaliseringen. Hon är medveten om hur cannabis kan vara destruktivt för människor men även hur det för henne har varit något läkande och hjälpande. Hon upplever sig vara i en hemlig verksamhet och det stärker vår tolkning kring att hon upplever sig vara i utanförskap.

Jonas: Min familj och mina vänner vet om det. Jag skulle inte berätta det för någon jag inte känner om denna inte själv röker eller tycker det är okej.(...) Jag anser att cannabis är helt likställt med alkohol - det går för de flesta att bruka måttligt(...) Acceptans av missbrukare och brukare tror jag är ett bra steg för att få just dem att ta första steget mot en nykter fungerande tillvaro- att erkänna att de har problem utan att behöva förlora jobb, riskera socialt utanförskap, höga böter etc. Det skulle leda till att fler faktiskt söker hjälp tidigare än idag.

Jonas familj och vänner vet om att han röker, men han berättar inte för någon han inte känner om denna inte själv röker eller är liberal kring cannabis.

Lisa: I skolan är det ingenting jag pratar om, men de som jag umgås med vet om det. Mina föräldrar har jag aldrig pratat med det om, men det kan hända att de vet det. Bröder och kusiner vet, men inte de äldre generationerna. Rent generellt pratar jag om det med folk som jag vet gör det själva, annars håller jag rätt tyst. Åsikterna däremot är jag alltid öppen med, dyker samtalsämnet upp så spelar det ingen roll vem som är där, då säger jag vad jag tycker om det, men undviker kanske att säga att jag gör det själv, om inte någon skulle fråga rakt ut.

Lisa berättar, likt Jonas, att vänner vet om det, men att föräldrarna och äldre generationerna inte vet om det. Hon säger dock att hon är öppen med sina åsikter ifall det dyker upp ett samtalsämne om cannabis.

Andrea: Jag säger inte att cannabis är ofarligt och harmlöst, men jag menar att alkohol får dig att göra saker som du antagligen inte hade gjort ifall du var hög, med det sagt menar jag att alkohol är mer än dubbelt så tung drog än cannabis(...). Alkohol får dig högljudd, odräglig, irriterande och tar fram det värsta inom dig medan cannabis får dig att vara avslappnad och du kommer i kontakt med känslor och tankar inom dig som du kan bearbeta.(...) Jag berättar

helst inte för någon vad jag gör, men ibland känns det som att jag kan berätta och då gör jag det.

Både Andrea och Jonas pratar om sin syn på alkohol i förhållande till cannabis. Jonas menar att cannabis är precis som alkohol och att vissa personer kan hantera det medan andra faller i ett missbruk. Han menar också att det råder en dubbelmoral eftersom många av de lagliga substanserna skapar grövre problem än de som skapas av illegala. Han anser att de personer som hamnar i ett missbruk uteslutande är människor som mår dåligt från början och menar att man mår dåligt oavsett vad det är man missbrukar (droger, sex eller socker). Jonas påpekar även hur han stött på felgrundade uppfattningar om cannabis, han ger ett exempel som han har hört som handlar om att man kan få psykos av bara ett bloss av hasch och att cannabis är en inkörsport. Jonas vill lyfta fram att det finns personer som använder cannabis utan att det på något sätt upplevs skadligt för dessa personer eller omgivningen och används inte destruktivt.

Både Martin, Anette och Jonas talar om en önskan att kunna tala öppet om sin användning. Något gemensamt för ovanstående uttalanden är också att de snuddar vid, vissa mer än andra, legalisering av cannabis. Förhållningssättet personerna ovan har handlar även om olika sätt att jämföra cannabis med till exempel alkohol men även att de lyfter fram positiva erfarenheter av användningen. Martin och Anette berättar att hur farligt cannabis kan vara – men att de inte har varit farligt för dem. Vi tolkar det som att de anser att det finns ett rätt sätt respektive fel sätt att hantera cannabis och att man egentligen inte vet hur man kommer agera. De berättar även att deras syfte med användningen har att göra med att arbeta med sig själv, med en handledare.

Martin pratar även om hur alkohol påverkar kroppen och psyket till något aggressivt jämfört med cannabis. Även Jonas diskuterar detta och menar att precis som alkohol går cannabis att använda med måtta. Även då Becker gjorde sin studie för femtio år sen var alkohol-uttalandet om cannabis vanligt. Frågan är om det går att jämföra och likställa dessa två rusmedel, eller ifall de helt enkelt är så att de inte utesluter varandra.

Samtliga berättar att de håller det så hemligt som möjligt. Jonas, Lisa och Andrea berättar dock att de kan tänka sig berätta om situationen upplevs rätt medan Anette och Martin inte blandar in några eftersom det är kriminellt. Martin berättar också att han upplever sig dölja en sida av sig själv.

Becker talar om processen mellan nybörjaren och tillfällig användare och då krävs det att man intar en ställning där man anser att riskerna med cannabisanvändning är liten. En fortsatt användning leder till att en användare känner sig trygg i handlingen och detta är också ett villkor och en förutsättning för att en person ska gå vidare till en tillfällig användare.

En regelbunden användare är enligt Becker en person som antingen har en helt annan attityd till att icke-användare upptäcker en eller att umgänget med icke-brukare minskar. Både Anette och Martin klassar vi som tillfälliga användare då deras bruk är beroende av tillgången på cannabis. Däremot är Jonas, Lisa och

Andrea i en mer regelbunden användning då de är väl medvetna om hur ofta de röker.

Jonas berättar under intervjun att personer som känner honom inte kan märka att han är påverkad såvida han inte har rökt väldigt mycket. Han tror dock att en utomstående person hade märkt att något var ”off” med honom, men säger också att de antagligen hade tyckt det i vanliga fall också. Att Jonas inte är rädd och hemlighetsfull kring att vara påverkad bland icke-användare är också ett tecken på att han är en regelbunden användare. Lisa å andra sidan använder cannabis regelbundet, men närmaste nätverket som föräldrarna vet inte om hennes användning. Vi tolkar henne trots detta som en regelbunden användare eftersom hennes användning är rutinmässig och att få tag på cannabis, enligt henne inte är svårt utan det går – i värsta fall inom ett dygn.

Majoriteten av användarna i denna studie har även alla varit väl medvetna om vilka risker som cannabis kan föra med sig.

Becker beskriver den tredje och sista formen i social kontroll som moraluppfattning och menar att det finns farligare medel än cannabis, något som Becker beskriver som att man rationaliserar sitt beteende. Vi har tidigare visat uttalanden där användarna i uppsatsen jämför cannabis med alkohol, användarna brukar även alkohol och vi tolkar deras jämförelse som att de tycker att det är konstigt och orimligt hur cannabis kan vara så socialt oaccepterat när, enligt dem, alkoholpåverkade personer betar sig på ett oattraktivt sätt. Jonas beskriver nedan ett moraliskt dilemma som uppstår vid köpet av cannabis och inte vid bruket, detta tolkar vi som att Jonas tar ett beslut och köper cannabis trots vetskapen om vad hans pengar går till och därför styrker även detta att Jonas är regelbunden användare.

Jonas: Det största moraliska problemet för mig som rökare ligger i att vi köpare sponsrar grovt kriminella element vilka säkerligen använder våra pengar för mer än import och export av droger nämligen trafficking, vapen etc.

Becker talar om tre olika steg för att vara en cannabisanvändare; Lära sig tekniken, lära sig att känna igen effekten samt lära sig att uppskatta effekterna.

Våra respondenter har alla lärt sig att röka av någon annan som vet hur. Jonas berättar att det tog ett tag innan han lärde sig känna igen effekten precis som Lisa också berättar. Både Martin och Anette å andra sidan upplevde sig känna obehag när de rökte på första gången i tonåren. Detta räcker enligt Becker för att droganvändning ska upphöra – och stämmer in på Martin och Anette. De lärde sig att använda cannabis på ett annat sätt senare i livet och har blivit tillfälliga användare. Nästa steg är enligt Becker att lära sig uppskatta effekterna. Martin och Anette lärde sig först på senare år att uppskatta effekterna av cannabis, och använder det som form av självmedicinering för att komma i kontakt med sitt undermedvetna och utveckla sig själva. Jonas å andra sidan menar att han inte uppskattar effekterna lika mycket som innan. Han berättar att cannabis för honom förut var det han längtade efter när han slutade skolan eller jobbet, men att han

numera istället bara njuter av lugnet och att han kan ”sluta” med sin användning och trots detta göra impulsköp när tillfälle ges.

Jonas: Nu är det ett medel för att slippa tänka, trots att det inte alltid är effekten – Jag är beroende. Jag förväxlar ganska ofta mitt nikotinsug med cannabissug och röker hasch istället, vilket är mindre begåvat för att vara fin i mun.

Andrea har å andra sidan lärt sig tekniken från internet. Detta visar på att Hallstones uppdatering av Beckers teori går att applicera här eftersom informationsspridningen av cannabis har ökat och nu kan vem som helst söka sig till hur man röker cannabis. Man är alltså medveten om tekniken innan man faktiskt testat eller ser någon göra det.

Enligt våra användare är det den äldre generationen som på 60- och 70-talet (Martin och Anette) som kände igen effekterna av drogen första gången medan den yngre generationen (Jonas, Lisa och Andrea) inte fick någon effekt första gången. Hallstones och Beckers undersökning visar tvärtom. Dock drar Hallstone också slutsatsen att detta kan bero på flera faktorer som potens, mängd samt olika sätt att röka. Därför stämmer inte detta överens med Hallstones och Beckers undersökning.

Det sista steget i Beckers teori om att lära sig uppskatta effekterna visar Hallstone en skillnad då respondenterna i Beckers undersökning berättade att första upplevelsen av cannabis var obehaglig medan de i Hallstones undersökning fann en njutning. Detta kan vi applicera på våra respondenter då det överensstämmer.

Vi har tidigare skrivit om CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) som har till uppgift att sprida information om alkohol och andra droger. Enligt de årliga drograpporter, som baseras på enkätundersökningar i skolår 9, från CAN visar det sig att cannabis de senaste trettio åren blivit en väldigt vanligt förekommande illegal drog, där även den illegala drog som man provar först. Detta stämmer överens med hur våra intervjupersoner säger sig ha haft för erfarenhet av drogen, nämligen att det har varit den första (och i vissa fall, den enda) drogen de har testat.

Andrea har pratat om att hon använder cannabis när hon är på rave vilket vi har kopplat till en rapport (Fhi (2), 2004) där CAN har en rapport gjord på olika personer i åldrarna 19-33 där alla har haft en anknytning till klubbkulturen. När vi har diskuterat detta med Andrea menar hon att det är en social gemenskap man upplever då man röker i grupp på ett rave. Hon berättar dock att hon sällan är på rave i Sverige utan har varit utomlands och där är det väldigt förekommande att man använder droger, däribland cannabis.

Andrea berättade om ett rave i ett av Sveriges grannländer, där hon satt och rökte cannabis med flera andra och en vakt kom fram till henne och hennes grupp och sa att de inte fick röka inomhus. De var då mitt uppe i att rulla ihop en till joint, vakten var därför helt medveten om att det var narkotika som de handlade om. Vi menar att det antagligen är vanligt med droger i klubbkulturen i Sverige, men antagligen ännu vanligare utomlands. När vi påpekar detta för Andrea berättar hon om ett rave i Norrköping år 2011 där arrangörerna tvingades ställa in efter att

tusentals biljetter sålts på grund av att polisen krävde för mycket pengar för bevakningen.

Tidigare har vi skrivit om tre olika begrepp som kan vara ett försök att få fram funktionen en drog kan ha i en persons liv. Dessa tre är: *Hedonism, eskapism* och *kreativism*.

Martin som vi har intervjuat har vi tolkat som en tillfällig cannabisanvändare eftersom han inte alltid har tillgång på cannabis och dessutom upplever han inte att cannabis är ett krav för honom. Vi tycker inte heller att han använder sig av cannabis tillräckligt rutinmässigt för att kunna klassa honom som en regelbunden användare. Så som vi har uppfattat Martin platsar cannabis in som funktion enligt punkt tre, kreativism. Vi förknippar hans cannabisanvändning med ett sökande efter ökat medvetande.

Anette har vi, likt Martin, uppfattat som en tillfällig användare eftersom hon inte heller har regelbunden tillgång till cannabis. Anette har varit tydlig med att berätta hur hon ser på missbruk och bruk och applicerat skillnaden på hennes cannabisbruk respektive sockermissbruk och menar att hon vet hur skillnaden är för henne. Hon menar att hon kan vara utan cannabis utan att känna ett sug, och när hon använder cannabis gör hon detta utan att överdosera medan hon med socker å andra sidan kan få ett starkt sug och missbruka detta. Även Anette använder cannabis för att lättare få en ökad förståelse för sig själv och vi uppfattar därför hennes cannabisfunktion enligt punkt tre, kreativism.

Lisa har vi efter intervjuens resultat valt att beskriva som en regelbunden rökare då hon har berättat om att hon rökt regelbundet i ett par år och har även varit tydlig med hur mycket hon röker. Lisa har även något som ovanstående två personer inte har, nämligen oftast tillgång till cannabis inom 24 timmar vilket även har gjort att hon är lättare att placera in som regelbunden användare. Efter intervjun med Lisa har vi uppfattat att drogen har funktion på punkt två i Lisas liv, eskapism, eftersom vi upplever henne röka för att få en paus från vardagens rutiner och måsten.

Jonas menar själv att han är beroende av cannabis och vi tolkar honom som en regelbunden användare då han precis som Lisa har en bra koll på hur mycket han röker och har också obegränsad tillgång då han känner flera som säljer i området. Jonas berättar också att nästan alla han känner och umgås med röker eller vet om att han röker. Även Jonas klassar vi enligt punkt tre, eskapism, då vi upplever att han använder cannabis för att få en paus men även för att fly från saker som han inte mår bra av, som ångest och sorg.

Andrea har vi klassat som en tillfällig användare eftersom hon inte alltid har tillgång till cannabis och säger själv att hon inte är regelbunden användare. Vi menar alltså att tillfälle och situation styr hennes användning. Hon berättar under intervjun och återgår flera gånger till att hon oftast använder cannabis vid speciella tillfällen, fester och rave. Detta har vi därför kopplat till punkt ett gällande drogens funktion, nämligen hedonism. Droganvändandet kopplas med fest och glädje där bara njutning centreras. Dock upplever vi inte att Andrea har ett okontrollerat bruk eller missbruk.

DISKUSSION

Vad innebär resultaten? Vi inledde uppsatsen med en liten tanke om att cannabis går att bruka precis som det går att missbruka. Resultaten vi har nått fram till känner vi som både rimliga och icke-rimliga. Vi stötte på en del problem kring just ordet bruk i förhållande till cannabis eftersom all cannabisbruk blir per definition cannabismissbruk. Vi valde därefter att kalla det för cannabisanvändning av den enkla anledningen att cannabisbruk är ett laddat ord.

De vanliga definitionerna är riskbruk, missbruk och beroende gällande droger. En riksbrukare är någon som är på gränsen till att bli missbrukare (den konsumerar för mycket) men har inte gått så långt ännu. Personen är någon som i detta fall på tal om cannabis väljer att röka "ibland" men inte kommit till den punkten då det blivit en påtaglig handling. Individen löper alltså risk för ohälsa om han/hon fortsätter i samma takt (Heilig, 2011). Missbruk kan vara tiden mellan riskbruket och beroendet. Det är cannabisvanor som pågått en tid och har lett till problem, exempelvis att individen har börjat ta skada vid sig av det. När det fortsätter till en destruktiv relation mellan individ och cannabis, det är då man har gått över till det som definieras som beroende (a a).

Att utgå från att allt bruk är missbruk innebär också en värdering att man inte tror på att det går att använda droger utan att blir utvecklade ett missbruk. Man kan bruka mycket annat utan att bli definierad som missbrukare, så länge det inte är droger, och detta ställer vi oss frågande till. De personer som vi får läsa om i tidningar och höra skvaller om av grannarna, det är inte de personer som *brukar* cannabis utan det är de personer som *missbrukar* cannabis. Jonas menar på att han är beroende, men resterande är inte beroende trots att vi tolkade flera som regelbundna cannabisanvändare. Enligt lag är man missbrukare vare sig man använt cannabis en gång eller ett flertal gånger. Det finns ingen man enbart kan kalla för "cannabisbrukare". Detta gör att drogen, även om det finns undantag, anses vara destruktiv och leder till en destruktiv livsstil.

De fem respondenterna i vår studie är inte representativa för alla som röker cannabis, precis lika lite som en alkoholist representerar alla som tar ett glas rött vid middagen några kvällar i veckan. Våra respondenter höll alla med om att alkohol har mer oattraktiva sätt att visa sig på. En cannabisanvändare kan vara påverkad utan att det märks medan någon som är berusad kan bli aggressiv och odräglig till exempel. Vi tror, utifrån vårt resultat, att ett cannabisanvändande har större möjlighet att vara destruktiv för de som redan mår dåligt. Vi anser därför att det finns rätt och fel sätt att röka cannabis på.

Andrea berättade om ett rave i Norrköping år 2011 där arrangörerna tvingades ställa in efter att tusentals biljetter sålts på grund av att polisen krävde för mycket pengar för bevakningen. Vi har efter att Andrea berättat om Ravekulturen kollat upp vilket rave hon talade om. Man kan läsa om det i Norrköpings Tidningar (NT.se) Sandra Wall skrev artikeln *Polisens avgift knäckte dansfesten* i NT (2011-10-12). Jan Mattson från rättsgruppen menar att beslutet var välmotiverat eftersom han anser att musikens karaktär gör att det kan bli stora drogproblem. Vi tolkar detta som att man i Sverige idag har en uppfattning och olika värderingar kring vilken musik som associeras med vad. Man kopplar bland annat drogen till olika

subkulturer, till exempel klubbkulturen (Fhi (2), 2004) vilket gör att alla som är med i denna subkultur inte bara anses vara missbrukare utan även kriminaliseras. Anledningen till att subkulturer kommer till kan både handla om en protest mot de som har makten men också ett sätt för att skapa någonting eget som är accepterat, på så sätt skapar makten subkulturerna och inte tvärtom. Det vi menar är att de kommer till för att de behövs. Gör man någonting som man varken känner är accepterat i samhället eller i sin familj leder detta till skapandet av en egen värld där detta är accepterat. Vad är egentligen anledningen till att klubbkulturen kopplas till missbruk? Att det förekommer individer som använder droger i denna subkultur är säkert, men betyder detta att alla gör det och ska resten som kommer dit för att lyssna på musiken och få ta del av upplevelsen bli behandlade som kriminella på grund av detta?

De som deltagit i den här studien menar att det finns en kamp om att driva fram sanningen om cannabisanvändande. Det är den sociala makten i samhället som stämplat de som brukar som missbrukare och även om det finns sanning i det finns det en hel andel människor som bevisar det motsatta. Varför är man missbrukare bara för att man brukar cannabis, detta är en fråga vi ställer oss. Så länge man inte missbrukar det, skadar sig själv eller någon annan borde man inte definieras som missbrukare. Vi skulle vilja att det fanns en definition som enbart kallade de som använder cannabis men ändå leva ett stabilt liv cannabisbrukare. Eftersom cannabis är illegalt kriminaliseras handlingen vare sig man är missbrukare eller ej. Om användandet är destruktivt eller inte spelar ingen roll. Precis som att röka cigaretter, snusa och dricka alkohol kan cannabisrökning bli en likvärdig handling.

Enligt rapporten ”Unga och droger” (Fhi (3), 2005) så är upplevelsen av cannabis olika från person till person och detta går aldrig att jämföra. Är man med människor som använder cannabis i ett destruktivt syfte blir konsekvenserna av cannabisanvändandet detsamma. Våra respondenter menade att självklart kriminaliseras alla som använder drogen då den är illegal och därmed måste hemlighållas men hade drogen varit legal hade det upptäckts att det finns människor som använder cannabis utan att ha lett till ohälsa.

Hur definierar man då denna livsstil som våra respondenter har? Någon som använder cannabis och kan kontrollera det och inte har koppling till någonting annat kriminellt i sitt liv. En fråga som skulle kunna uppstå är ifall en legalisering av drogen hade skapat fler cannabisbrukare eller missbrukare? Detta är kanske den avgörande frågan som gör att drogen trots pågående debatt fortfarande är illegal idag. En av konsekvenserna att använda cannabis är sekundärbrottslighet. Jonas i vår studie tog upp hur användandet av cannabis innebär att man accepterar hur drogen blivit tillgänglig, med det menar vi brottsliga verksamheter som exempelvis trafficking, smuggling, vapenhandel. Detta kan vara en orsak till att avstå bortsett från skadeverkningarna.

Becker talar om anonymitet i sin teori, om hur användare är rädda för att icke-användare upptäcker att man använder cannabis eller att man måste dölja att man är påverkad. Därmed måste cannabisanvändaren ändra sin attityd om eventuella skadeverkningar cannabis kan föra med sig för att kunna fortsätta sin vana eller begränsa den. I studien som är baserad på teorin om kognitiv dissonans (Peretti-

Watel, 2006) visar på att individer ändrar sin attityd för att rättfärdiga sitt handlande, i detta fall cannabisanvändningen. Som våra respondenter har sagt är de inte öppna med sitt bruk för vemsomhelst eftersom de klassas som kriminella då deras användning är ett missbruk.

Hos våra respondenter fanns det en önskan om att kunna tala om sitt cannabisanvändande öppet. Hade drogen inte varit illegal hade livet för användarna kanske sett annorlunda ut och även vilken syn man har på den i allmänhet. Att det skrivs positivt om drogen på internetsidor kan handla om att man säger det man egentligen tycker och tänker och även vågar fråga om sådant man inte skulle tagit upp annars. Det kan dock finnas konsekvenser med att läsa om drogen på internet, nämligen att de olika sidorna av cannabisanvändningen (för och emot) belyses på ett överdrivet sätt. En av deltagarna lärde sig att röka genom internet till exempel vilket påvisar att hon inte kände att fanns någon fara med det.

Anette berättar hur hon började med drogen på grund av gruppträck. Som det framkom i studien om teorin om planerad attityd (Conner & McMillan, 1999) har människor som använder drogen en tendens att förneka risker med cannabisanvändning för att man själv vill röka. Anette började trots sin negativa inställning gentemot cannabis, vi tolkar detta som att hon förminskade sin kognitiva dissonans genom att förneka riskerna av cannabisanvändning. Detta på grund av att hon själv ville börja röka cannabis och påverkades av sin omgivning.

De människor som talar öppet om droger i dessa forum är sådana som förnekar riskerna med drogen och förhöjer de positiva effekterna med användandet för att rättfärdiga att de själva är rökare och anser inte att det är något fel med det. Men skulle man säga att dessa individer har brist på kunskap eller inte eftersom de har själva erfarenhet?

Cannabisanvändning kanske är likt alkohol, kaffe och cigaretter någonting som förekommer i sociala sammanhang. Ett av exemplen är den rapport som redogörs i tidigare forskning om *Alkohol, narkotika och studentliv* (Fhi (1), 2005) där eleverna förklarar att de använder cannabis i grupp eller studentkorridor. Detta gör användandet till någonting socialt. En av våra respondenter förklarar hur hon känner större samhörighet när hon använder cannabis med andra som också gör det, men att det inte ett krav.

6.1 Utvärdering

Användningen av en kvalitativ metod har varit välanpassad till vår studie. Vi har fått den information vi har önskat från våra respondenter med hjälp av djupintervjuerna. Vi hade dock önskat att vi hade haft fler respondenter för att få ett mer varierat resultat. Detta är dock någonting vi har haft förståelse för då det har varit tidsbrist.

När det gäller intervju-effekten gick vi in i intervjuerna med en objektiv syn och försökte att inte döma någon, vilket har bidragit till att respondenterna har varit öppna och ärliga samt gett oss breda svar. Vi gick delvis in i intervjuerna med förväntan att få positiva responser på cannabis vilket vi även fick, och detta skulle

kunna vara ett resultat av intervju-effekten. Det är även viktigt att belysa att de som deltagit i studien kontaktade en av oss och inte tvärtom, vilket betyder att respondenterna har haft ett intresse att dela med sig. Detta har också påverkat hur våra intervjuer formats.

Beckers undersökning kring marijuana gjordes under 60-talet och med tiden har många förutsättningar ändrats. Ett exempel som vi tidigare tagit upp är effekten av cannabis, det sägs att den blivit starkare idag än den var då. Ett annat är tillgången till drogen och även vilken syn resten av samhället har. Vi har varit medvetna om detta och det var därför vi använde oss av Hallstones teori som komplement till Beckers teori. Det vi önskar att vi hade gjort annorlunda är att vi borde ha haft en till teori, då detta hade bidragit till en bredare diskussion och där vi hade kunnat ta upp mer om samhällets definition på missbruk och vilka konsekvenser kriminaliseringen har på dessa människor som annars lever ett ordnat liv.

De källor vi har hittat har varit av bra kvalitet med stor tillförlitlighet, men att hitta någonting som var fördjupat på ett liknande ämne hade vi svårigheter med. I Sverige har en del undersökningar gjorts om cannabis, speciellt de senare åren men de är alla inriktade på att hitta statistik på hur många det är som använder drogen, hur mycket och i vilken kontext. Få av texterna ifrågasätter varför och i vilket syfte.

De undersökningar som gjorts är dessutom fokuserade på unga människor. Våra respondenter började alla i ung ålder vilket ger oss svar på detta men vi hade gärna velat läsa om fler människor i övre medelålder om hur de tycker och tänker om drogen. Den som har använt cannabis en längre tid kan dessutom jämföra hur samhället ser på drogen idag jämfört med då och vilken betydelse drogen har idag. Eftersom cannabis är illegal i Sverige kan man läsa mycket om de skadeverkningar och negativa effekter det har både på hjärnan och det sociala livet, men mindre om de positiva effekterna som våra respondenter tar upp. Vi hade velat läsa fler undersökningar som liknar vår studie där man undersökt olika nyanser av drogen och inte enbart fokuserat på det destruktiva.

6.2 Slutsats

I respondenternas liv hade drogen olika funktioner men ändå samma i grunden - vilket var att inre lugn och harmoni. I bakgrunden kan man läsa hur THC-halterna avgör hur farlig drogen är och inte dess sentimentala värde i användning. Vad vi har kommit fram till är att det inte är enbart drogens effekter som avgör dess påverkan utan även hur individiden mår känslomässigt, i vilken kontext personen tar drogen och detta avgör sedan dess funktion. Vilken livsstil man har och hur mycket man röker cannabis spelar större roll än vilka skadeverkningar den ger, för dessa kan man enligt våra respondenter undvika eller genomleva om man kontrollera sitt bruk.

Var, när, hur och med vilka man använde cannabis spelade en avgörande roll för vilken funktion och vilken betydelse drogen tillskrivs. Mår man dåligt eller tar drogen i syfte för att stänga av eller känna andra känslor kan det vara destruktivt, samtidigt som det kan vara till stor hjälp. Det fanns de som ville röka för att skapa större medvetande och förståelse för sig själva som innebär att man skapar en

kreativism i livet (Fhi, (3), 2005). Det fanns även de som vill ta en paus från vardagen och röker för att komma bort, vilket leder eskapism. Det finns alltså en tanke bakom rökandet, man röker inte enbart för effekterna eller för att man känner sug för det.

Det var ingen av respondenterna som ansåg att drogen var en börda eller någonting de ville sluta med. Vi anser att detta beror på att de känner att de har kontroll över sitt användande. Definitionen mellan vad en riskbrukare-missbrukare är kan variera. Ur ett samhällsperspektiv är missbrukare alla som använder cannabis medan en missbrukare ur en cannabisanvändarens syn är den som använder drogen på ett destruktivt sätt. Vi tycker att det ska finnas ett begrepp som inte lägger någon tyngd på vilken mängd eller hur länge man brukat.

6.3 Idéer till ny forskning

Vi anser att det krävs en fördjupning inom forskning kring hur människor i Sverige använder cannabis. Den forskning som finns idag anger främst hur många som använder cannabis och fokuserar sig på unga. Även om vi i vår undersökning kom fram till att det är ung ålder man börjar röka cannabis finns det ett stort antal människor man glömmer bort att undersöka på grund av åldern. Ett annat ämne som skulle kunna vara en ny forskningsfråga är drogterapi- hur vanligt är det och var förekommer det? Är drogterapi negativt eller positivt och på vilket sätt hjälper det?

REFERENSLISTA

Böcker

- Becker, H. S. (1991). *Utanför. Avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv förlag
- Booth, M (2003). *CANNABIS- a history*. U.S: Picador
- Elmér, Å. et al (2000) *Svensk socialpolitik*. Lund: Studentlitteratur
- Goldberg, T. (2005). *Samhället i Narkotikan*. Solna: Academic Publishing of Sweden
- Heilig, M (2011) *Beroendetillstånd*. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Levin, C. (2008) "Att undersöka det sociala - några ingångar" i Meeuwisse, A., et al *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Rosengren, K.E. & Arvidsson, P (2010). *Sociologisk metodik*. Malmö: Liber AB
- Svensson, P-G. & Starrin, B. (red.) (1996). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Elektronisk tidsskrift

- Cruz González, Anaïs & Arvidsson, Johan. 2009-10-28, *Medicinsk Marijuana tillåten I Sverige*. Nyheter24, <http://nyheter24.se/nyheter/inrikes/218837-medicinsk-marijuana-tillatet-i-sverige> (hämtad 2012-12-15)
- Nyström, Siri. Nr 5/2011. *Nya siffror från CANs skolundersökningar*. Alkohol och Narkotika. CAN.
http://www.can.se/Global/Alkohol_och_Narkotika/2011/Nr%205/aon-nr5-11-Nya-narkotikasiffror-fran-CANs-skolundersokningar.pdf?epslanguage=sv
(hämtad 2012-11-24)
- Nylund, Sara. 2012- 06-11. *Samlade krafter mot Cannabis*. Sydsvenskan.
<http://www.sydsvenskan.se/sverige/samlade-krafter-mot-cannabis/> (hämtad 2012-11-24)
- Wall, Sandra 2011-10-12, *Polisens avgift knäckte dansfesten*, NT.se,
<http://nt.se/nyheter/artikel.aspx?articleid=7159779> (hämtad 2012-12-18)

Elektronisk rapport

Conner, Mark & McMillian, Brian. (1999) *Interaction effects in the theory of planned behaviour: Studying cannabis use*. School of Psychology. University of Leeds. UK.

<http://onlinelibrary.wiley.com.proxy.mah.se/doi/10.1348/014466699164121/pdf>
(hämtad 2012-12-20)

Folkhälsoinstitutet (1). Rapport 6 (2005). *Alkohol, narkotika och studentliv. Mobilisering mot narkotika*. <http://www.fhi.se/PageFiles/4907/MOB2005-6-alkohol-narkotika-och-studentliv.pdf> (hämtad 2012-12-01)

Folkhälsoinstitutet (2). Rapport 5 (2004) *Droger i den svenska klubbkulturen. Mobilisering mot narkotika*. <http://www.fhi.se/PageFiles/4905/MOB2004-5-droger-i-den-svenska-klubbkulturen.pdf> (hämtad 2012-12-01)

Folkhälsoinstitutet (3). (2005-04-19). *Unga och droger. Mobilisering mot Narkotika*. <http://www.fhi.se/PageFiles/4913/MOB2005-9-unga-och-droger.pdf> (hämtad 2012-12-01)

Folkhälsoinstitutet (4). (2003). *Är cannabis ofarligt? Mobilisering mot narkotika*. <http://www.fhi.se/PageFiles/7537/MOB2005-ar-cannabis-ofarligt.pdf> (hämtad 2012-12-01)

Hallstone, Michael (2002). "Updating Howard Becker's theory of using marijuana for pleasure" *Contemporary Drug Problems* (elektronisk) <https://groups.google.com/forum/?fromgroups=#!topic/alt.fan.rawilson/NNTv1PKyRTU>

Peretti-Watel, Patrick. (2006-12). *Cognitive dissonance and risk denial: The case of cannabis use in adolescents*. *The journal of socio-economics*. Volume 35, issue 6. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1053535705001289> (hämtad 2012-12-20)

Rikskriminalpolisen Tullverket (2010). http://www.tullverket.se/download/18.1d8f367b12dc2a4521180005381/Tullverket_%C3%85rsredovisning_2010.pdf (hämtad 2012-12-01)

Vetenskapsrådet (2012) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (hämtad 2012-12-20)

Wallskär, Helene. (2011). *CANNABIS- om spridningen, skadeeffekterna, sambanden med tobak och hur missbruk kan förebyggas*. Statens Folkhälsoinstitut. <http://www.fhi.se/PageFiles/15442/Om-Cannabis-skador-samband-m-tobak-o-forebyggande.pdf> (hämtad 2012-12-01)

Rapporter

EMCDDA: National report 2010: Netherlands

Riksdagstryck

Proposition 2005/06:30. *Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner*, Stockholm, Socialdepartementet

Bilaga 1 (intervjufrågor)

Frågor:

1. Vem är du?

Ålder:

Nuvarande arbete/studier:

Tidigare erfarenhet och arbete:

Utbildning:

Familjesituation?

2. Hur ser dina rökvanor ut idag?
3. När började du röka och varför?
4. Röker många i din omgivning? Kan du berätta om hur det ser ut?
5. Hur får du tag på cannabis? Hur säkert är det att du kan få cannabis?
6. Hur tar du cannabis?
7. Berätta om dina första 1-3 upplevelser av cannabis?
8. Hur lärde du dig att röka?
9. Hur ser du på cannabis i vårt samhälle idag? Åsikter kring hur samhället ser på dig? Vad anser du om att det du gör är olagligt och att du stämplas som kriminell?
10. Vilka vet om att du röker cannabis? Är det något du berättar för vem som helst? Allmän öppenhet kring dina åsikter?
11. På vilket sätt har du förändrats som cannabisanvändare? Jag tänker kring dina sociala relationer och attityd mot omvärlden.
12. Hur har din syn – om den har – förändrats genom året? Både innan du använde cannabis, under tiden, samt efter.
13. Hur ser du på cannabis och att det olagligt?
14. Hur har rökningen varit förr resp. nu? Ser du en skillnad i cannabisanvändare idag jämfört med när du var ung/yngre?
15. Vad får DU få effekter/symtom av din cannabisanvändning? Hur vet du att du är hög och hur vet din omgivning om att du är hög?
16. Skiljer du på bruk och missbruk – i så fall hur?

Bilaga 2 (informationsbrev)

Informationsbrev inför intervju om Cannabis

Sara Alshibiby och Snigdha Chowdhury

Studierande på socionomprogrammet vid Malmö Högskola, C-uppsats

Syftet med den här uppsatsen är att ta reda på hur olika upplevelser av cannabisanvändning. Vi vill få en nyanserad bild av din upplevelse. Vi tycker att det är viktigt att göra denna undersökning för att förstå varför människor påbörjar och/eller fortsätter med cannabisbruk. Vad är dess lockelse, vilken funktion har den i vardagen, fritiden och det sociala och vad gör att du inte vill leva utan det? Studien kommer ge oss större förståelse i framtiden då vi kommer möta människor som har cannabisbruk som en del av sitt förflutna eller dagliga liv.

Undersökningen kommer att genomföras genom intervju som kommer spelas in och antecknas under samtalets gång. Den kommer att vara 45-60 min lång. Vår ambition är att intervjua fem- sex personer med olika kön, ålder och sysselsättning och vill att du är en av dessa. Detta kommer dock inte spela någon roll i vår undersökning förutom att det ger variation i svar. Frågorna i undersökningen kommer att skrivas utifrån en vald teori och det kommer vara ungefär tjugo frågor. Du som tillfrågats görs inte det av någon särskild orsak utan det är av ren slump.

Största möjliga konfidentialitet eftersträvas i undersökningen genom att ingen obehörig får ta del av materialet. Materialet förvaras så att det bara är åtkomligt för oss som är undersökningsledare. I rapporteringen av resultatet i form av en examensuppsats på Malmö högskola /eller i annan form av publicering/ kommer informanterna att avidentifieras så att det inte går att koppla resultatet till enskilda individer. Alla namn kommer att vara fingerade.

Ditt deltagande i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering. Du behöver dessutom inte svara på frågor som du inte känner dig bekväm med.

Studien kan lämnas av oss som genomför studien och vi kan nå på:

Sara Alshibiby: m09p3564@student.mah.se, 0708-900566

Snigdha Chowdhury, m09p2976@student.mah.se, 0762-482679

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Bilaga 3 (samtyckesbrev)

Samtyckesblankett

Projektets titel:

Cannabis

Datum: 2012-11-20**Studieansvariga:**

Sara Alshibiby
Snigdha Chowdhury

E-post:

M09p3564@student.mah.se

m092976@student.mah.se

Studerar vid Malmö högskola**Hälsa och samhälle****206 05 Malmö, Tfn 040- 6657000****Utbildning:**

Socionomutbildning- Individ, familj och samhälle.

Nivå: C-uppsats

Jag har muntligen informerats om studien och tagit del av bifogad skriftlig

information. Jag är medveten om att mitt deltagande är frivilligt och att jag

när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Jag lämnar härmed mitt samtycke till att delta i ovanstående undersökning:

Datum:

Deltagarens underskrift: